

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

WICEPREZES

KSS.410.1.7.2026

Pani
Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Minister Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Wystąpienie pokontrolne

**P/26/001 Wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w częściach
31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne i 63 – Rodzina oraz
wykonanie planu finansowego Funduszu Pracy**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa¹

Kierownik jednostki kontrolowanej

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej², od 13 grudnia 2023 r.

Okres objęty kontrolą

Rok 2025 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2025³.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Departament Spraw Społecznych

Kontrolerzy

1. Joanna Celińska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KSS/50/2026 z dnia 19 stycznia 2026 r.
2. Tomasz Gołaś, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/52/2026 z dnia 19 stycznia 2026 r.
3. Marcin Grabowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/49/2026 z dnia 19 stycznia 2026 r.
4. Robert Mierzejewski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/53/2026 z dnia 19 stycznia 2026 r.
5. Marzena Rajczewska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KSS/48/2026 z dnia 19 stycznia 2026 r.
6. Rafał Zyzik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/51/2026 z dnia 19 stycznia 2026 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1-12, 42)

¹ Dalej: Ministerstwo lub MRPIPS.

² Dalej: Minister.

³ Ustawa budżetowa na rok 2025 z dnia 9 stycznia 2025 r. (Dz. U. poz. 63), dalej: ustawa budżetowa.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Wyniki kontroli części 31 – Praca

1. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2025 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 31 – Praca oraz ocena wykonania planu finansowego dysponenta III stopnia funkcjonującego w ramach tej części budżetu państwa (Dyrektor Generalny Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej).

Ocenie podlegały:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich⁵, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶, w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 31 – Praca.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3 *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności*.

2. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w części 31 – Praca.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli 25,7% wydatków (83 005,7 tys. zł) dysponenta części budżetu państwa oraz 49,3% wydatków (19 927,7 tys. zł) dysponenta III stopnia, w tym wydatków na szkolenia i ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, jak również 2,3% wydatków (22 308,20 tys. zł) dysponenta części budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione w sposób prawidłowy, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach ustawy o finansach publicznych i aktach wykonawczych⁸ oraz na zadania służące celom jednostki. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych, w tym w zakresie udzielanych zamówień publicznych, wydatków bieżących i majątkowych, wydatków na szkolenia i ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

⁵ Dalej: BŚE.

⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, ze zm., dalej: ustawa o finansach publicznych.

⁷ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 133, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 652) oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1731).

Minister prawidłowo wykonał wydatki budżetu państwa ujęte w planie finansowym na 2025 r. Limit wydatków budżetu państwa został zrealizowany w 93,9% planu po zmianach. W przypadku występowania opóźnień w realizacji zadań lub nadmiaru posiadanych środków prawidłowo dokonywano blokad. Nie stwierdzono także przekroczenia limitu wydatków na wynagrodzenia określonego w planie finansowym.

Prawidłowo sprawowany był nadzór i kontrola przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 ustawy o finansach publicznych, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań. Dowody księgowo sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze we właściwy sposób ujęto w księgach rachunkowych.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

3.1. Wydatki

3.1.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

1. W ustawie budżetowej wydatki w części 31 zostały zaplanowane w wysokości 706 697,0 tys. zł. W wyniku zmian w planie finansowym kwota wydatków uległa zwiększeniu o 45 565,4 tys. zł¹⁰, tj. do kwoty 752 262,4 tys. zł.

Analiza realizacji wydatków budżetu państwa wykazała, że wydatki zrealizowano w kwocie 706 176,3 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu według ustawy budżetowej i 93,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2024 r. wydatki były wyższe o 9,8% i obejmowały:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 645 903,9 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2024 r. o 9,9%;
- wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 40 838,7 tys. zł, tj. 55,4% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2024 r. o 12,1%. Niższe od planowanego wykonanie wydatków wynikało głównie z oszczędności powstałych w ramach projektów realizowanych w programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027¹¹;
- wydatki majątkowe – 12 670,1 tys. zł, tj. 71,5% planu po zmianach i były one niższe od wydatków w 2024 r. o 2,6%;
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 5048,2 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2024 r. o 7,6%;
- dotacje celowe – 1715,4 tys. zł, tj. 98,3% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2024 r. o 1,4%.

(akta kontroli: tom I, str. 105-109, 310-318, 322, 358-367)

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę cząstkową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

¹⁰ Zwiększenie planu wynikało przede wszystkim z przeniesienia środków z rezerwy celowej w kwocie 41 021,3 tys. zł.

¹¹ Dalej: FERS.

Wydatki dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w wysokości 168 464,1 tys. zł, co stanowiło 89,1% planu po zmianach. W porównaniu do 2024 r. wydatki były wyższe o 15,0% i obejmowały:

- wydatki bieżące – 147 004,2 tys. zł (95,2% planu po zmianach);
- wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków, pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – 18 880,1 tys. zł (68,7% planu po zmianach);
- wydatki majątkowe – 2434,3 tys. zł (34,9% planu po zmianach). Niższe od planowanego wykonanie wydatków wynikało głównie ze zmiany terminów realizacji dwóch zadań¹². Niewykorzystane środki zostały objęte blokadami dokonanymi w okresie od października do grudnia 2025 r.;
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 145,5 tys. zł (76,2% planu po zmianach).

(akta kontroli: tom II, str. 75-79, 170-225)

Według stanu na koniec 2025 r. zobowiązania w części 31 wyniosły ogółem 29 152,2 tys. zł i były o 57,6% niższe od kwoty zobowiązań na koniec 2024 r. Zobowiązania dysponenta III stopnia wyniosły ogółem 5438,0 tys. zł i były o 88,3% niższe od kwoty zobowiązań na koniec 2024 r. Niższa kwota zobowiązań była spowodowana opłaceniem w 2025 r. istniejącego na koniec 2024 r. zobowiązania z tytułu realizacji wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej¹³ z 25 kwietnia 2024 r.¹⁴ (41 704,5 tys. zł). Analiza stanu zobowiązań wykazała, że zobowiązania dysponenta III stopnia obejmowały głównie wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi dla pracowników Ministerstwa za 2025 r. (4953,4 tys. zł). W 2025 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne, a w Ministerstwie nie poniesiono wydatków z tytułu odsetek od nieterminowych płatności.

(akta kontroli: tom I, str. 358-367; tom II, str. 75-79, 106-107)

2. Badaniem objęto 29 dowodów księgowych o łącznej wartości 79 682,6 tys. zł (kwota finansowana z części 31). Kwota 79 246,6 tys. zł pochodziła z budżetu środków krajowych i stanowiła 82,2% pozapłacowych wydatków dysponenta III stopnia, zaś 436,0 tys. zł z budżetu środków europejskich (37,5%). Próba obejmowała także wydatki majątkowe w wysokości 230,2 tys. zł (9,5%). Próba 24 dowodów księgowych na łączną kwotę 79 246,6 tys. zł została wylosowana metodą monetarną (MUS¹⁵) z wygenerowanych z systemu księgowego MRPiS zapisów i dowodów księgowych. Pozostałe pięć dowodów księgowych na kwotę 436,0 tys. zł dobrano w sposób celowy. Szczegółowa analiza wybranej próby wydatków bieżących i inwestycyjnych dysponenta III stopnia wykazała, że wydatki ponoszono zgodnie z planem finansowym oraz obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami¹⁶, w sposób legalny i gospodarny.

¹² W ramach zadania Modernizacja systemu ochrony przeciwpożarowej wraz z wydzieleniem stref przeciwpożarowych na czwartym piętrze w budynku przy ul. Rzeźnickiej 58 w Gdańsku w związku z wydłużeniem terminu realizacji prac wynikającym z konieczności ich ustalania z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (1594,7 tys. zł) oraz w ramach zadania Modernizacja budynku Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przy ul. Brackiej 4 kl. 1 w Warszawie co wynikało z przedłużającego się postępowania przetargowego i spowodowało opóźnienie terminu realizacji zadania.

¹³ Dalej: TSUE.

¹⁴ Sprawa C-147/23 - Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego – Artykuł 258 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej – Ochrona osób zgłaszających naruszenia prawa Unii – Dyrektywa (UE) 2019/1937 – Brak transpozycji i poinformowania o środkach podjętych w celu transpozycji – Artykuł 260 ust. 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

¹⁵ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

¹⁶ Zgodnie z zarządzeniem nr 1 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 stycznia 2025 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowych w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 1) oraz zgodnie z zarządzeniem nr 3 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego w Ministerstwie Rodziny Pracy i Polityki Społecznej (Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. z 2024 r. poz.3).

Ich udokumentowanie było prawidłowe. Dowody księgowe weryfikowane były pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami były właściwie zadekretowane do ujęcia w księgach rachunkowych¹⁷. Płatności, zaakceptowane przez Głównego Księgowego oraz Dyrektora Departamentu Budżetu, dokonywane były zgodnie z terminami określonymi w umowach.

(akta kontroli: tom I, str. 13-14; tom II, str. 476-530, plik 105-171; Tom IV, str. 1-6)

3. W 2025 r. w ramach 45 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹⁸, zawarto 44 umowy na kwotę ogółem 167 230,0 tys. zł (dla części 31, 44 lub 63). Z części 31 finansowano w 2025 r. 27 umów na kwotę 2610,9 tys. zł brutto.

W 2025 r. udzielono 346 zamówień publicznych poniżej 130,0 tys. zł netto z wyłączeniem przepisów Pzp, na łączną kwotę 13 480,4 tys. zł (w tym 212 finansowanych/współfinansowanych z części 31). Udzielono również czterech zamówień publicznych z wyłączeniem przepisów Pzp na podstawie art. 11 ust. 5 i 6 Pzp. W 2025 r. wydatkowano w ich ramach 528,4 tys. zł z części 31.

Badaniem objęto trzy zamówienia publiczne o wartości szacunkowej (bez podatku VAT) w łącznej wysokości 771,9 tys. zł. W ramach realizacji ww. zamówień publicznych zawartych zostało pięć umów o łącznej wartości 985,0 tys. zł brutto, z których w 2025 r. poniesiono z części 31 wydatki w łącznej wysokości 714,2 tys. zł brutto. Wartość ww. umów stanowiła 0,5% kwoty umów zawartych przez MRPiPS w 2025 r.

Kontrola postępowań o udzielenie zamówienia publicznego wykazała, że:

a) zamówienie pn. Przeprowadzenie dwudniowego szkolenia zamkniętego, pt. Prosty język w administracji wraz z usługą hotelarską, gastronomiczną, transportową i wynajmem sali konferencyjnej dla maksymalnie 63 pracowników MRPiPS, o wartości szacunkowej 86,8 tys. zł netto, tj. poniżej 130,0 tys. zł netto, udzielone zostało z wyłączeniem stosowania Pzp. W wyniku realizacji ww. postępowania o zamówienie publiczne została zawarta umowa o wartości 99,2 tys. zł brutto. Kwota ta została wydatkowana w całości w 2025 r.;

b) zamówienie pn. Zakup radiowego czasu antenowego w trzech stacjach radiowych z przeznaczeniem na emisję 30 sekundowego spotu informacyjnego na potrzeby przeprowadzenia kampanii informacyjnej z obszaru działu administracji rządowej – praca pod nazwą Wolna Wigilia o wartości szacunkowej 371,2 tys. zł netto, udzielone zostało z wyłączeniem Pzp (na podstawie art. 11 ust.1 pkt 5 Pzp). Celem kampanii było dotarcie z niezbędnymi informacjami do odbiorców wprowadzonych zmian. Były to informacje o wprowadzeniu nowego dnia wolnego od pracy w 2025 r. oraz jak wpływa on na sytuację pracowników, pracodawców – jakie nowe prawa i obowiązki z niego wynikają.¹⁹ W wyniku realizacji umów w łącznej wysokości 426,8 tys. zł brutto poniesiony został wydatek tej samej wysokości;

c) zamówienie pn. Dostawa, podłączenie i uruchomienie agregatu prądotwórczego dla zasilania awaryjnego w budynku Ministerstwa przy ul. Brackiej 4 w Warszawie klatka nr 2 o wartości szacunkowej 313,9 tys. zł netto udzielone zostało w trybie podstawowym. W wyniku realizacji

¹⁷ Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.), dalej: ustawa o rachunkowości oraz z zarządzeniem nr 35 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 września 2024 r. w sprawie (zasad) polityki rachunkowości w MRPiPS (Dz. Urz. MRPiPS z dnia 19 września 2024 r. poz. 35) i zarządzeniem nr 28 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2025 r. w sprawie (zasad) polityki rachunkowości w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 29), dalej: polityka rachunkowości.

¹⁸ Dz. U. z 2024 r. poz.1320, ze zm., dalej: Pzp.

¹⁹ Przykładowo istotny był fakt, że wraz z wprowadzeniem wolnej Wigilii ustawodawca dodał dodatkową, trzecią niedzielę handlową w grudniu, ale z zastrzeżeniem, że danemu pracownikowi można powierzyć pracę w maksymalnie dwie niedziele.

umowy o wartości 459,0 tys. zł brutto poniesiony został wydatek tej samej wysokości, w tym z części 31 na kwotę 188,2 tys. zł brutto.

W ramach kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych (tj. jednego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z przepisami ustawy Pzp z 45 udzielonych w 2025 r., o wartości szacunkowej 313,9 tys. zł netto oraz dwóch zamówień publicznych poniżej 130,0 tys. zł netto z wyłączeniem przepisów Pzp, o szacunkowej wartości 458,0 tys. zł netto spośród 350 udzielonych w 2025 r.) stwierdzono, że zamówienia objęte badaniem zostały przeprowadzone zgodnie z wewnętrznymi regulacjami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych obowiązującymi w Ministerstwie²⁰. Prawidłowo stosowano zasadę zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców. Realizacja zamówień pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy była zgodna z treścią zawartych umów. Poniesione z tytułu realizacji zamówień wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań MRPiPS.

Ministerstwo prawidłowo wywiązało się z obowiązku określonego w art. 23 ust. 1 i 4 Pzp w zakresie publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień w 2025 r. Plan postępowań MRPiPS o udzielenie zamówienia publicznego na rok 2025 został opublikowany w Biuletynie Zamówień Publicznych oraz na stronie internetowej zamawiającego 2 lutego 2025 r. Plan był aktualizowany siedem razy, ostatnia aktualizacja miała miejsce 31 grudnia 2025 r. i dotyczyła rezygnacji z ogłoszenia części zamówień publicznych planowanych w końcówce roku. Nie skutkowało to potrzebą dokonania blokad środków, gdyż wydatki planowano ponieść w latach kolejnych.

Minister przekazał Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach za 2025 r. w dniu 24 lutego 2026 r., tj. w terminie określonym w art. 82 ust. 2 Pzp.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, plik 172-181; tom IV, str. 12-146, 154-319, 361-497)

4. W 2025 r. wydatki na wynagrodzenia w części 31 wyniosły 382 778,4 tys. zł²¹ i były wyższe w porównaniu z 2024 r. o 37 199,9 tys. zł, tj. o 10,8%. Limit wydatków nie został przekroczony. Przeciętne zatrudnienie, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wynosiło 6056,3 etatów i było wyższe w porównaniu z 2024 r. o 83,8 etatu. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w części 31 budżetu państwa wynosiło 5,3 tys. zł i w porównaniu z 2024 r. było wyższe o 0,4 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie u dysponenta III stopnia wynosiło 353,4 etatu i w porównaniu do 2024 r. było wyższe o 14,8 etatu. Kontrola przestrzegania ustalonego dla części 31 limitu wydatków na wynagrodzenia wykazała, że wydatki na wynagrodzenia sfinansowane w ramach planu finansowego dysponenta III stopnia wyniosły 59 247,2 tys. zł i nie przekroczyły określonego limitu wynoszącego 59 318,0 tys. zł (99,9% wykonania). Były one wyższe niż w 2024 r. o 15,4%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w części 31 budżetu państwa wynosiło 13,9 tys. zł i w porównaniu do 2024 r. było wyższe o 10,2%.

(akta kontroli: tom II, str. 235-256)

5. Łączne wydatki poniesione w Ministerstwie w ramach części 31 na wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w 2025 r. wyniosły 39,2 tys. zł. Ekwiwalenty zostały wypłacone 10 pracownikom.

Szczegółowym badaniem objęto 100% wydatków poniesionych na wypłaty ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy. We wszystkich przypadkach wystąpiła podstawa prawna do wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, w związku z rozwiązaniem stosunku pracy. Nie było przypadków zwolnienia pracownika z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia.

²⁰ Zarządzenia nr 3 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie zamówień publicznych.

²¹ Dane na podstawie Rb-70 – sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

Kwota wypłaconego ekwiwalentu obejmowała zaległy urlop wypoczynkowy, który nie uległ przedawnieniu oraz urlop bieżący w wymiarze proporcjonalnym za rok, w którym rozwiązano stosunek pracy. Zapłata następowała w terminie, a wydatek na ekwiwalent każdorazowo zakwalifikowano do właściwego paragrafu klasyfikacji budżetowej.

(akta kontroli: tom I, str. 533-534)

6. W 2025 r. plan wydatków w części 31 zwiększono, na podstawie 16 decyzji Ministra Finansów²², środkami pochodzącymi z rezerw celowych w wysokości 45 426,5 tys. zł. W wyniku korekt decyzji MF, ostateczna kwota środków przyznanych z rezerw celowych wyniosła 42 957,9 tys. zł. Z przyznanych rezerw wydatkowano 42 938,6 tys. zł (99,9% środków pochodzących z rezerw celowych²³). Badaniem objęto pięć rezerw celowych uruchomionych w łącznej wysokości 43 959,7 tys. zł (96,8% wszystkich rezerw).

(akta kontroli: tom I, str. 114, 116, 193-265, 514-517)

Kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerwy celowej na kwotę 41 021,3 tys. zł²⁴ wykazała, że przeznaczono ją na sfinansowanie wyroku TSUE z dnia 25 kwietnia 2024 r., w sprawie C-147/23. W wyroku orzeczono, że przez nieprzyjęcie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej²⁵ 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenie prawa Unii, Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 26 ust. 1 tej dyrektywy. Zgodnie z postanowieniami wyroku nastąpiło obciążenie Rzeczypospolitej Polskiej kosztami postępowania oraz konieczność zapłaty ryczałtowej kary w wysokości 7000,0 tys. EUR oraz dziennej kary pieniężnej w wysokości 40,0 tys. EUR liczonej od dnia ogłoszenia wyroku do dnia zakończenia uchybienia. Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów²⁶, w ramach której dokonano implementacji przepisów ww. unijnej dyrektywy w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa UE weszła w życie 25 września 2024 r. oraz w części 25 grudnia 2024 r. Rezerwę celową wykorzystano w 100,0%. Ponadto, badaniem objęto wydatki w ramach trzech decyzji²⁷ na łączną kwotę 669,3 tys. zł dotyczących uruchomienia środków w ramach rezerwy na przygotowanie i realizację zadań związanych z objęciem i sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 r. Wykorzystano środki w pełnej wysokości, tj. 669,3 tys. zł, z uwzględnieniem, że środki niewykorzystane w kwocie 265,4 tys. zł w wyniku osiągniętych oszczędności zostały w całości objęte decyzjami korygującymi.

(akta kontroli: tom I, str. 118-123, 498)

Dodatkowo zbadano rezerwę celową w kwocie 72,8 tys. zł²⁸ na współfinansowanie krajowe przeznaczone na sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu pn. *Working and living in Poland* – wielokanałowa platforma obsługi cudzoziemców, w ramach programu FERS. Rezerwę wykorzystano w 95,7%.

²² Od 24 lipca 2025 r. Minister Finansów i Gospodarki, dalej: MF.

²³ Kwota po korektach.

²⁴ Decyzja nr MF/FS9.4143.3.2.2025.MF.1199 z 21 marca 2025 r. na kwotę 42 944 tys. zł oraz decyzja korygująca nr MF/FS9.4143.3.2.2025.MF.1199.K01 z 7 kwietnia na kwotę 1922,7 tys. zł.

²⁵ Dalej: Rada UE.

²⁶ Dz. U. poz. 928.

²⁷ Decyzja nr MF/WM8.4143.3.55.2025.MF.56 z 2 stycznia 2025 r. na kwotę 224,9 tys. zł oraz decyzja korygująca MF/WM8.4143.3.55.2025.MF.56.K01 z 7 października 2025 r. na kwotę 120,2 tys. zł; decyzja MF/WM8.4143.3.370.2025.MF.1519 z 14 kwietnia 2025 r. na kwotę 279,8 tys. zł oraz decyzja korygująca MF/WM8.4143.3.370.2025.MF.1519.K01 z 10 października 2025 r. na kwotę 125,0 tys. zł; decyzja MF/WM8.4143.3.398.2025.MF.1686 z 17 kwietnia 2025 r. na kwotę 430,0 tys. zł oraz decyzja korygująca MF/WM8.4143.3.398.2025.MF.1686.K01 z 23 września 2025 r. na kwotę 20,3 tys. zł.

²⁸ Decyzja MF/IP11.4143.3.48.2025.MF.FERS.1755 z 29 kwietnia 2025 r. na kwotę 80,9 tys. zł oraz decyzja korygująca MF/IP11.4143.3.48.2025.MF.FERS.1755.K01 z 27 października 2025 r. na kwotę 8,1 tys. zł.

Kontrola prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta części 31 w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych oraz kontrola wykorzystania środków otrzymanych z tych rezerw nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I, str. 124-161)

7. W 2025 r. Minister po otrzymaniu informacji od departamentów merytorycznych oraz Ochotniczych Hufców Pracy i Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, działając na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, podjął 51 decyzji o blokowaniu wydatków budżetu państwa na łączną kwotę 42 814,0 tys. zł, co stanowiło 6,1% wydatków zrealizowanych w 2025 r.

Jedna decyzja została podjęta w maju, 13 w sierpniu, dwie we wrześniu, trzy w październiku, 11 w listopadzie i 21 w grudniu. Dysponent części dokonał blokad w związku z oszczędnościami, które powstały głównie (w blisko 65,0%) w wyniku niewykorzystania części środków w ramach FERS. Badaniem objęto dwie blokady na łączną kwotę 12 488,9 tys. zł, co stanowiło 29,2% wartości wszystkich blokad dokonanych w budżecie środków krajowych w części 31:

- blokada na kwotę 9625,4 tys. zł²⁹ dotyczyła niewykorzystanych środków powstałych w ramach projektów realizowanych w programie FERS, w związku ze zmianami przez beneficjentów harmonogramów płatności oraz zmianami w trwającym procesie wyłaniania i zawierania umów o dofinansowanie projektów;
- blokada na kwotę 2863,4 tys. zł³⁰ dotyczyła głównie środków niewykorzystanych wskutek m.in. braku powołania kolejnych członków Komitetu Audytu, ze zmiany planów w zakresie remontu budynku znajdującego się w Gdańsku przy ul. Rzeźnickiej oraz zapłaty składki do Międzynarodowej Organizacji Pracy na 2026 r. po korzystniejszym kursie niż pierwotnie planowano.

Na podstawie informacji pozyskanych z systemu informatycznego TREZOR, ustalono, że wskazane blokady dokonywane były następnego dnia roboczego po uzyskaniu informacji o nadmiarze środków budżetowych. W ramach kontroli prawidłowości dokonanych blokad nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I str. 185-191, 301-309, 499)

8. W ustawie budżetowej w części 31 zaplanowano dotacje celowe w wysokości 1745,0 tys. zł. Wydatkowano 1715,4 tys. zł, tj. 98,3% planu po zmianach. Dotacje w całości zostały przeznaczone na realizację zadania polegającego na opłaceniu składek członkowskich w międzynarodowych organizacjach związkowych oraz organizacjach pracodawców reprezentujących interesy osób wykonujących pracę zarobkową wobec instytucji UE.

(akta kontroli: tom I, str. 523-524; tom II, str. 258-262)

Kontrolą objęto dwie umowy dotyczące dotacji celowej³¹ na łączną kwotę 464,4 tys. zł, co stanowiło 27,0% kwoty udzielonych dotacji. Analiza wybranej próby przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji nie wykazała nieprawidłowości.

Wykaz jednostek, którym w 2024 r. przyznano dotacje celowe, opublikowano w Monitorze Polskim³². Lista wniosków spełniających warunki do zawarcia umowy wraz z podaniem planowanej kwoty dotacji w 2025 r. została upubliczniona na stronie internetowej Ministerstwa³³.

²⁹ Decyzja nr 31.4143.12.33.2025.BD.FERS z 9 grudnia 2025 r.

³⁰ Decyzja nr 31.4143.12.34.2025.BD z 11 grudnia 2025 r.

³¹ Nr 2/DDP/DOT/2025 z 11 marca 2025 r. i nr 7/DDP/DOT/2025 z 14 marca 2025 r.

³² Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2025 r. w sprawie wykazu jednostek, którym w 2024 r. przyznano dotacje celowe, oraz kwot tych dotacji (M.P. poz. 771).

³³ <https://www.gov.pl/web/dialog/dotacja-celowa-2025>.

W 2025 r. nie prowadzono kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji celowych, ze względu na charakter udzielanego wsparcia³⁴.

Minister wprowadził wewnętrzne regulacje dotyczące udzielania dotacji celowych. Zostały one określone w zarządzeniu nr 21 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2024 r. w sprawie sposobu nadzoru i kontroli wykorzystania i rozliczania środków przekazanych na realizację zadań publicznych³⁵ i w zarządzeniu nr 20 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 lipca 2025 r. w sprawie sposobu nadzoru i kontroli wykorzystania i rozliczania środków przekazanych na realizację zadań publicznych³⁶. W ww. zarządzeniach nie przewidziano możliwości rozliczenia wydatków poniesionych przez beneficjentów przed podpisaniem umowy dotacji.

(akta kontroli: tom II, str. 258-261, 315-320, 476-530, plik 3-37)

9. Wydatki majątkowe dysponenta III stopnia wyniosły 2434,4 tys. zł w 2025 r., co stanowiło 34,9% planu po zmianach. Były one wyższe o 36,1% od wydatków z 2024 r.³⁷

W planie rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych na 2025 r. zaplanowano 2276,0 tys. zł na wydatki majątkowe obejmujące realizację 11 zadań, w tym siedem zadań polegających na budownictwie inwestycyjnym w kwocie 1312,0 tys. zł. Zaplanowano także cztery zakupy inwestycyjne niezwiązane z budownictwem w łącznej kwocie 964,0 tys. zł.

W trakcie roku dokonano zmian w planie, zwiększając go do 6971,7 tys. zł. Wprowadzono 11 nowych zadań polegających na budownictwie inwestycyjnym na łączną kwotę 4982,6 tys. zł i dwa nowe zakupy inwestycyjne o łącznej wartości 80,8 tys. zł. Wg planu po zmianach planowano realizację 22 zadań. Zrealizowano 19 z nich, w tym 11 w całości (2194,0 tys. zł) i osiem w części (240,4 tys. zł). Z realizacji trzech zadań zrezygnowano (114,6 tys. zł).

Wykonanie planu na poziomie 34,9% planu po zmianach wynikało z opóźnień w realizacji dwóch największych zadań dotyczących modernizacji budynku Ministerstwa przy ul. Brackiej 4 kl. 1 w Warszawie (wydatkowano 47,9 tys. zł z pierwotnie planowanych 2255,0 tys. zł) oraz modernizacji systemu ochrony przeciwpożarowej wraz z wydzieleniem stref przeciwpożarowych na czwartym piętrze w budynku przy ul. Rzeźnickiej 58 w Gdańsku (wydatkowano 55,4 tys. zł z pierwotnie planowanych 1650,0 tys. zł). Niewykorzystane środki zostały objęte blokadami dokonanymi w okresie od października do grudnia 2025 r. Opóźnienia wynikały w pierwszym przypadku z przedłużającego się postępowania przetargowego, zaś w drugim z wydłużenia terminu realizacji prac w związku z koniecznością ich ustalenia z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W wyniku poniesionych wydatków majątkowych osiągnięto m.in. następujące efekty rzeczowe:

- przebudowano i zmodernizowano pomieszczenia sanitarno-higieniczne oraz zmodernizowano instalację wodno-kanalizacyjną w budynku Ministerstwa w Warszawie przy ul. Żurawiej 4a;
- zakupiono bibliotekę taśmową w celu zapewnienia większych zasobów infrastruktury informatycznej w postaci dodatkowej przestrzeni na backupowe dane oraz licencję

³⁴ Dofinansowaniem objęte były wyłącznie składki członkowskie w międzynarodowych organizacjach, co było dokumentowane wyciągami bankowymi potwierdzającymi dokonanie płatności oraz poprzez bieżący monitoring procesu realizacji zadania.

³⁵ Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 21.

³⁶ Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 21.

³⁷ Wydatki majątkowe w 2024 r. wynosiły 1788,5 tys. zł.

wsparcia producenckiego dla systemu FortiMail oraz zakupiono dwa zasilacze UPS wraz z kompletnym osprzętem;

- zakupiono zestaw konferencyjny wraz z wyposażeniem i usługą montażu oraz serwer czasu NTP.

(akta kontroli: tom II, str. 192-255, 263-306, 348-366, 500-507)

10. W Ministerstwie (dysponent III stopnia) 31 grudnia 2024 r. przyjęto Politykę szkoleniową pracowników Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej³⁸, w której został uregulowany proces planowania szkoleń, zasady oraz proces podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników, w tym zasady ich finansowania przez pracodawcę. Zgodnie z treścią dokumentu (dział III.1.) zasady te dotyczą pracowników wszystkich komórek organizacyjnych Ministerstwa, niezależnie od źródła finansowania stanowisk pracy, które zajmują.

Na 2025 r. w MRPiPS opracowano plan szkoleń, którego przygotowanie wynikało z uregulowań działu IV.3. Polityki szkoleniowej pracowników MRPiPS. Plan szkoleń zawierał zestawienie przewidzianych do realizacji szkoleń zamkniętych i wewnętrznych.

W planie szkoleń ujęto 17 szkoleń, w tym 10 zamkniętych i siedem przeprowadzonych przez pracowników Ministerstwa. Uwzględniono tematy szkoleń zalecane do zorganizowania w roku 2025 przez Szefową Służby Cywilnej w *Planie szkoleń centralnych w służbie cywilnej na rok 2025*, m.in. w zakresie kompetencji zarządczych, umiejętności komunikacji w mowie i piśmie, kompetencji cyfrowych.

Zasady opracowywania i realizacji indywidualnych programów rozwoju zawodowego członków korpusu służby cywilnej zostały określone w zarządzeniu nr 10 Dyrektora Generalnego MRiPS z dnia 1 kwietnia 2021 roku w sprawie indywidualnego programu rozwoju zawodowego członka korpusu służby cywilnej.

W 2025 r. w Ministerstwie zrealizowano siedem szkoleń poza planem szkoleń³⁹, na które wydatkowano łącznie 99,9 tys. zł. Wzięto w nich udział 172 uczestników. W ramach części 31 przeszkolono 68 uczestników i wydatkowano łącznie 33,3 tys. zł, co stanowiło 5,3% wydatków na szkolenia z tej części budżetowej. Szczegółowa analiza wydatków ponoszonych na szkolenia nie wykazała nieprawidłowości w zakresie realizacji szkoleń poza planem na 2025 r.

W 2025 r. w MRPiPS w ramach części 31 zorganizowano 125 szkoleń, na które wydatkowano łącznie 566,7 tys. zł, co stanowiło 0,4% wydatków dysponenta III stopnia. Główne grupy tematyczne szkoleń realizowanych w 2025 r. to: prawo (w tym zagadnienia ogólne dot. administracji) – 41 szkoleń; tematyka unijna – 22 szkolenia; umiejętności osobiste – 16 szkoleń; języki obce – 15 szkoleń; informatyka – 12 szkoleń; organizacja i zarządzanie – 12 szkoleń.

Badaniem objęto pięć szkoleń na łączną kwotę 67,3 tys. zł, tj. 11,9% wartości wydatków na szkolenia w 2025 r. z części 31, tj.: Program szkoleniowy kompetencji kierowniczych, Studia podyplomowe – Tester Automatyzujący w Selenium, VIII Międzynarodowy Kongres Naukowo-Techniczny SAFE PLACE 2025, kurs językowy KSAP, Administracja serwerem baz danych Microsoft SQL Server + High Availability. W szkoleniach wzięło udział 104 pracowników. Stwierdzono, że realizacja i finansowanie szkoleń było prawidłowe i służyło realizacji celów statutowych jednostki.

W wyniku badania stwierdzono, że ww. szkolenia zostały zorganizowane zgodnie z zasadami wynikającymi z obowiązującej w Ministerstwie Polityki szkoleniowej pracowników MRPiPS, tj. w przypadkach tego wymagających (studia podyplomowe, kursy językowe) zawarto

³⁸ Dalej: Polityka szkoleniowa pracowników MRPiPS.

³⁹ Były to: 1) Pomoc de minimis, 2) Warsztaty strategiczne - strategia komunikacji i usprawnienie procesów wewnątrz Biura Ministra, 3) Dobra komunikacja jako narzędzie współpracy, 4) Opis i przygotowanie danych, sprawdzanie poprawności oraz podstawowe analizy danych, 5) Przestrzeń do odwagi – psychologiczne aspekty radzenia sobie z trudnościami, 6) Cykl sesji coachingowych dla kadry kierowniczej Ministerstwa, 7) Bezpieczeństwo w pracy z klientem – ochrona, komunikacja, reakcja.

z pracownikami umowy na piśmie określające wzajemne prawa i obowiązki. Udział wszystkich pracowników w szkoleniach był związany z realizowanymi przez nich zadaniami.

(akta kontroli: to, I, str. 526-531; tom II, str. 339-344; tom III, str. 1-499)

11. W planie finansowym dysponenta III stopnia na 2025 r. nie planowano wydatków na uregulowanie kar i odszkodowań. W trakcie roku dokonano zmian w planie MRPiPS, a wydatki na kary z części 31 wyniosły 41 021,4 tys. zł i zostały poniesione z tytułu zapłaty okresowej kary pieniężnej w następstwie Wyroku TSUE w sprawie C-147/23 w kwocie 41 021,3 tys. zł i zużycia elementów wyposażenia mieszkania powstałych w trakcie najmu dla pracownika MRPiPS oddelegowanego do realizacji zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r. w kwocie 0,1 tys. zł. Łączna kara wyniosła 0,5 tys. zł, jednakże zgodnie z decyzją pracodawcy kwotą 0,4 tys. zł obciążono delegata. Kwota poniesiona przez MRPiPS była następstwem normalnego użytkowania mieszkania i delegat nie ponosił winy z tego tytułu. Wydatki zostały pokryte ze środków uruchomionych w ramach rezerw celowych nr 16⁴⁰ i 62⁴¹. Badaniem objęto wydatki na obie kary i nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Szczegółowa analiza wydatków poniesionych na wypłaty kar wykazała, że wydatki te były legalne, celowe i rzetelne. W 2025 r. z części 31 nie wypłacano odszkodowań.

(akta kontroli: tom I, str. 118-161; tom II, str. 257; tom X, str. 409-487)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.1.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

1. W ustawie budżetowej wydatki BŚE zaplanowano w wysokości 819 691,0 tys. zł. W ciągu roku plan wydatków został zwiększony do 1 018 425,5 tys. zł, a jego wykonanie wyniosło 1 012 048,6 tys. zł, co stanowiło 123,5% planu według ustawy budżetowej i 99,4% planu po zmianach. W porównaniu do 2024 r. wydatki były niższe o 21,0%. Wydatki z BŚE poniesiono na realizację: Programu Fundusze Europejskie dla Regionów 2021-2027 – 911 411,3 tys. zł, FERS – 94 088,9 tys. zł oraz Regionalne Programy Operacyjne⁴² – 6548,4 tys. zł.

Wydatki dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w wysokości 1 161,8 tys. zł, co stanowiło 93,0% planu po zmianach. Były one o 27,6% wyższe niż w 2024 r. Wydatki te zostały poniesione w ramach FERS na realizację następujących projektów:

- *Koordinacja wsparcia osób młodych i długotrwale bezrobotnych na rynku pracy i wzmocnienie jej skuteczności z poziomu krajowego* (437,1 tys. zł, tj. 89,8% planu po zmianach);
- *Opracowanie i wdrożenie systemu strategicznego prognozowania zapotrzebowania na umiejętności w obszarze zielonej i cyfrowej gospodarki* (231,4 tys. zł, tj. 95,6% planu po zmianach);
- *Working and living in Poland – wielokanałowa platforma obsługi cudzoziemców* (493,3 tys. zł, tj. 94,7% planu po zmianach).

(akta kontroli: tom I, str. 110-111, 319-321, 337-358; tom II, str. 226-231)

2. W 2025 r. w planie finansowym dysponenta części 31 kwota wydatków BŚE została zwiększona per saldo o 198 734,5 tys. zł. Zmiany w planie wydatków wynikały z przeniesienia środków z rezerwy celowej (343,8 tys. zł) oraz zwiększenia kwoty wydatków (198 390,7 tys. zł), w związku

⁴⁰ Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa.

⁴¹ Rezerwa na przygotowanie i realizację zadań związanych z objęciem i sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 roku.

⁴² Dalej: RPO.

z przeniesieniem środków z części 44 oraz z części 63 z przeznaczeniem głównie na zwrot wydatków poniesionych ze środków Funduszu Pracy w ramach Funduszy Europejskich dla Regionów 2021-2027.

(akta kontroli: tom I, str. 185-186)

3. W 2025 r. plan wydatków w części 31 zwiększono środkami pochodzącymi z jednej rezerwy celowej⁴³ przeznaczonej na sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu pn.: *Working and living in Poland – wielokanałowa platforma obsługi cudzoziemców*, w ramach programu FERS, na kwotę 343,8 tys. zł. Stwierdzono, że rezerwa ta została wykorzystana w 95,7%. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie jej wykorzystania.

(akta kontroli: tom I, str. 115, 162-184)

4. W części 31 w ramach BŚE dokonano dwóch blokad na łączną kwotę 2052,0 tys. zł (0,2% wydatków BŚE). Blokady wydatków zostały dokonane w grudniu 2025 r. i dotyczyły niewykorzystanych środków w ramach: projektu *Working and living in Poland – wielokanałowa platforma obsługi cudzoziemców* realizowanego przez Ochotnicze Hufce Pracy w programie FERS wynikających z przedłużającego się kluczowego postępowania o zamówienie publiczne, które spowodowało opóźnienie w realizacji części zadań w ramach projektu (1639,0 tys. zł) oraz projektów realizowanych w programie FERS, w związku ze zmianami przez beneficjentów harmonogramów płatności oraz zmianami w trwającym procesie wyłaniania i zawierania umów o dofinansowanie projektów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dokonywania blokad.

(akta kontroli: tom I, str. 192, 290-309; tom II, str. 367-395)

5. W dyspozycji Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego⁴⁴ jako Instytucji Pośredniczącej⁴⁵ FERS znajdowała się kwota alokacji w wysokości 1 610 149,4 tys. EUR (7 002 775,1 tys. zł)⁴⁶. W 2025 r. DWF ogłosił 27 naborów wniosków o łącznej wartości 1 605 391,9 tys. zł.

Odpowiednio w ramach trybu konkurencyjnego ogłoszono 17 naborów na kwotę 239 171,8 tys. zł i zawarto 40 umów na kwotę 101 600,7 tys. zł, a w ramach trybu niekonkurencyjnego – 10 naborów na łączną kwotę 1 366 220,1 tys. zł i wydano/zawarto sześć decyzji/porozumień na łączną kwotę 334 935,2 tys. zł). Łącznie w 2025 r. w ramach realizacji FERS wydano/zawarto 46 umów⁴⁷/decyzji/porozumień na łączną kwotę 436 535,9 tys. zł⁴⁸.

Badaniem objęto dwie umowy w ramach programu FERS⁴⁹. Na ich realizację wydatkowano w 2025 r. kwotę 26 968,3 tys. zł (24,7% wydatków na ten cel), w tym 22 308,2 tys. zł z BŚE i 4660,1 tys. zł współfinansowania krajowego. Badanie w oparciu o zweryfikowane wnioski beneficjentów o płatność wykazało, że skontrolowane wydatki w ramach badanych projektów zrealizowano prawidłowo, przekazując kolejne środki beneficjentom, którzy wykorzystywali je na cele lub zadania określone w umowach o dofinansowanie. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

(akta kontroli: tom II, str. 321-344, 476-530, plik 38-104)

⁴³ Decyzja nr IP11.972.49.2025.GJE z 25 kwietnia 2025 r. na kwotę 382,0 tys. zł oraz decyzja korygująca nr IP11.972.49.2025.K01.GJE z 27 października 2025 r. na kwotę 38,2 tys. zł.

⁴⁴ Dalej: DWF.

⁴⁵ Dalej: IP.

⁴⁶ Dodatkowo, alokacja na lata 2024-2029 na Pomoc Techniczną FERS dla MRPiPS jako IP wynosi 157 373,9 tys. zł.

⁴⁷ Dwie umowy zostały rozwiązane.

⁴⁸ Z uwzględnieniem umów zawartych w ramach naborów, które zostały ogłoszone przed 2025 r.

⁴⁹ FERS.04.03-IP.06-0001/24 pt. „Monitorowanie prawa przez organizację rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności” oraz FERS.04.13-IP.06-0018/23 pt. „Premia społeczna”.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2025 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wydatkowania środków z rezerw celowych, dokonywania blokad oraz realizacji projektów w ramach FERS. W wyniku kontroli 25,7% wydatków (83 005,7 tys. zł) dysponenta części budżetu państwa oraz 49,3% wydatków (19 927,7 tys. zł) dysponenta III stopnia, w tym wydatków na szkolenia i ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, jak również 2,3% wydatków (22 308,20 tys. zł) dysponenta części budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione w sposób prawidłowy, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych oraz na zadania służące celom jednostki. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych, w tym w zakresie udzielanych zamówień publicznych, wydatków bieżących i majątkowych, wydatków na szkolenia i wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

3.2 Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2025 r. przez dysponenta części 31 i sprawozdań jednostkowych MRPiPS:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań wykazała, że sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 31 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań wykazała, że stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: tom II, str. 407-425, 531-559)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

III. Wyniki kontroli Funduszu Pracy

1. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2025 r. planu finansowego Funduszu Pracy⁵⁰ pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań przez dysponenta Funduszu⁵¹.

Ocenie podlegały w szczególności:

- planowanie i realizacja przychodów Funduszu,
- planowanie i wykonanie kosztów i wydatków majątkowych oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji,
- wykorzystanie otrzymanych dotacji i środków na realizację programów/projektów finansowanych z budżetu Unii Europejskiej,
- gospodarowanie wolnymi środkami,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

2. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego na 2025 r. Funduszu Pracy.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli próby kosztów w wysokości 11 758,2 tys. zł, związanych z obsługą FP, które stanowiły 32,4% badanych kosztów rodzajowych, stwierdzono, że służyły one realizacji zadań Funduszu Pracy, zostały poniesione w granicach kwot określonych w planie finansowym i z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych. Nie stwierdzono niecelowego oraz niegospodarnego wydatkowania środków. Zarządzanie wolnymi środkami odbywało się zgodnie z art. 78d ustawy o finansach publicznych. Plan przychodów został wykonany w kwocie 12 014 629,0 tys. zł, tj. w 103,4% planu po zmianach, a plan kosztów w kwocie 10 755 559,6 tys. zł, tj. w 96,6% planu po zmianach. Ze środków Funduszu wypłacono w 2025 r. m.in. 1510,8 tys. zasiłków dla bezrobotnych, tj. o 5,1% więcej niż w 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez dysponenta Funduszu roczne sprawozdania budżetowe i wybrane sprawozdania za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji

⁵⁰ Dalej: Fundusz lub FP.

⁵¹ Dysponentem Funduszu jest minister właściwy do spraw pracy na podstawie art. 257 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620, ze zm.), która weszła w życie 1 czerwca 2025 r. Przed wejściem w życie tej ustawy minister właściwy do spraw pracy był dysponentem Funduszu na podstawie art. 103 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214, ze zm.), uchylona z dniem 1 czerwca 2025 r.

finansowych. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny terminowość i prawidłowość sporządzania sprawozdań pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Stwierdzona nieprawidłowość polegająca na nieudzieleniu wyjaśnień treści specyfikacji warunków zamówienia⁵², o które zwrócił się jeden z wykonawców w ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nie miała istotnego znaczenia dla dokonanej oceny.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

3.1. Wykonanie planu finansowego Funduszu Pracy

3.1.1. Wykonanie planu przychodów

Opis stanu faktycznego

1. W ustawie budżetowej ujęto przychody FP w kwocie 11 614 367,0 tys. zł i kwota ta w trakcie roku została zwiększona o 90,0 tys. zł do wysokości 11 614 457,0 tys. zł⁵³. Wykonanie wyniosło 12 014 629,0 tys. zł (103,4% planu po zmianach). W porównaniu do 2024 r. przychody były wyższe o 5,0%.

(akta kontroli: tom V, str. 492-509)

2. Analiza wykonania planu przychodów FP w 2025 r. wykazała, że głównie pochodziły one:

- z wpływów z obowiązkowej składki od pracodawców na FP – 10 303 451,2 tys. zł (100,0% planu, który w zakresie tego rodzaju przychodów nie był zmieniany);
- ze środków budżetu UE – 899 921,8 tys. zł (147,9% planu, który w zakresie tego rodzaju przychodów nie był zmieniany), co wynikało z planowanych i dokonywanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej rozliczeń certyfikacji wydatków FP w ramach programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego;
- z pozostałych przychodów – 812 170,3 tys. zł (115,0% planu po zmianach), z czego 449 972,3 tys. zł pochodziło z odsetek;
- w zakresie innych zwiększeń odnotowano kwotę ujemną -1004,4 tys. zł.

(akta kontroli: tom V, str. 118-541)

3. Według stanu na 31 grudnia 2025 r. wystąpiły należności na rzecz FP w wysokości 12 855 717,5 tys. zł (100,2% planu po zmianach), w tym 12 712 448,0 tys. zł z tytułu udzielonych pożyczek, m.in. Funduszowi Solidarnościowemu w latach 2019-2020 i 2023 r.⁵⁴, tj.:

- pożyczka⁵⁵ w wysokości 4 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie począwszy od 2023 r. z ratą nie niższą niż 300 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym (spłata w 2025 r. w wysokości 300 000,0 tys. zł i 3 100 000,0 tys. zł pozostające do spłaty);

⁵² Dalej: SWZ.

⁵³ Decyzja Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 16 grudnia 2025 r. znak: DB-VII.3101.1.22.2025.AS.

⁵⁴ Na podstawie art. 109l oraz 103 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214, ze zm., uchylona z dniem 1 czerwca 2025 r.).

⁵⁵ Decyzja Nr 5 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie warunków i terminów spłaty pożyczki przekazanej Solidarnościowemu Funduszowi Wsparcia Osób Niepełnosprawnych ze środków Funduszu Pracy (Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 40).

- pożyczka⁵⁶ w wysokości 4 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie począwszy od 2030 r., z ratą nie niższą niż 300 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym;
- pożyczka⁵⁷ w wysokości 7 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie od 2024 r., z ratą nie niższą niż 1 000 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym (spłata w 2025 r. 1 000 000,0 tys. zł i 5 000 000,0 tys. zł pozostających do spłaty);
- pożyczka⁵⁸ w wysokości 1 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie od 2024 r., z ratą nie niższą niż 200 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym (spłata w 2025 r. 200 000,0 tys. zł i 600 000,0 tys. zł pozostających do spłaty).

Należności na koniec 2025 r. były niższe o 10,6% w porównaniu do 2024 r. Należności wymagalne Dysponenta Funduszu Pracy (pomniejszone o odpisy aktualizujące) wyniosły 416,2 tys. zł i były o 70,5% niższe niż w 2024 roku.

W roku 2025 nie wystąpiły należności przedawnione oraz umorzenia, odroczenia spłaty ani rozłożenia na raty należności Funduszu Pracy. Ze środków Funduszu Pracy w 2025 r. nie udzielano pożyczek.

(akta kontroli: tom VI, str. 68-70, 329-336)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.1.2. Wykonanie planu kosztów

Opis stanu faktycznego

1. W ustawie budżetowej koszty FP zaplanowano na 11 144 443,0 tys. zł (11 138 533,0 tys. zł po zmianach). Plan finansowy w trakcie roku zmieniono 15 razy⁵⁹. Wykonanie wyniosło 10 755 559,6 tys. zł, co stanowiło 96,6% planu po zmianach i 98,2% wykonania z 2024 r.

Analiza realizacji kosztów, w tym współfinansowanych z budżetu UE wykazała, że koszty FP według podstawowych grup zadań zostały poniesione m.in. na (w nawiasach podano wykonanie planu po jego zmianach i udział w kosztach ogółem):

- aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – 5 644 992,3 tys. zł (95,2% i 52,5%);
- zasiłki dla bezrobotnych ze składką na ubezpieczenie społeczne – 2 906 106,4 tys. zł (99,5% i 27,0%);
- pracownicze plany kapitałowe – 604 710,3 tys. zł (97,6% i 5,6%);
- zasiłki i świadczenia przedemerytalne – 594 044,0 tys. zł (91,4% i 5,5%);
- wynagrodzenia, składki, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 225 106,7 tys. zł (99,5% i 2,1%).

(akta kontroli: tom V, str. 118-541)

⁵⁶ Decyzja nr 1 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie udzielenia ze środków FP pożyczki do Funduszu Solidarnościowego oraz warunków i terminów spłaty pożyczki (Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 4).

⁵⁷ Decyzja nr 1 Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 11 sierpnia 2023 r. w sprawie udzielenia ze środków FP pożyczki do FS oraz warunków i terminów spłaty pożyczki (Dz. Urz. Min. Rodz. i Pol. Społ. poz. 29).

⁵⁸ Decyzja nr 2 Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 1 września 2023 r. w sprawie udzielenia ze środków FP pożyczki do FS oraz warunków i terminów spłaty pożyczki (Dz. Urz. Min. Rodz. i Pol. Społ. poz. 30).

⁵⁹ Decyzje Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej DB-VII.3101.1.3.2025, DB-VII.3101.1.5.2025, DB-VII.3101.1.6.2025, DB-VII.3101.1.8.2025, DB-VII.3101.1.10.2025, DB-VII.3101.1.12.2025, DB-VII.3101.1.14.2025, DB-VII.3101.1.15.2025, DB-VII.3101.1.16.2025, DB-VII.3101.1.18.2025, DB-VII.3101.1.19.2025, DB-VII.3101.1.20.2025, DB-VII.3101.1.21.2025, DB-VII.3101.1.22.2025, DB-VII.3101.1.23.2025.

2. Na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w ustawie budżetowej zaplanowano 6 058 937,0 tys. zł, a w planie po zmianach 5 929 890,0 tys. zł. Zrealizowane koszty wyniosły 5 644 992,3 tys. zł, tj. 95,2% planu po zmianach i były wyższe niż w 2024 r. o 6,3%. Obejmowały one m.in.:

- programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 3 349 382,1 tys. zł (95,0% wykonania planu i 97,0% z 2024 r.);
- refundację wynagrodzeń młodocianych pracowników – 979 998,9 tys. zł (100,0% wykonania planu i 117,1% z 2024 r.);
- dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników – 422 279,3 tys. zł (90,5% wykonania planu i 169,9% z 2024 r.);
- Krajowy Fundusz Szkoleniowy – 408 477,1 tys. zł (97,4% wykonania planu i 141,3% z 2024 r.);
- koszty związane ze wspieraniem rodziców w opiece nad dziećmi – 173 899,3 tys. zł (84,8% wykonania planu i 69,6% z 2024 r., co wynikało z niepełnego wykorzystania środków w ramach ogłoszonych przez MRPiPS programów resortowych).

(akta kontroli: tom VI, str. 72, 371-385)

3. Na realizowane w 2025 r. programy aktywizacji zawodowej ich wykonawcom ze środków Funduszu Pracy przyznano 353 522,5 tys. zł, w tym: na trzy programy bez organizowania naborów – 6944,6 tys. zł, na 19 programów w ramach naborów 338 250,0 tys. zł, na programy wsparcia w sytuacji szczególnej – 730,0 tys. zł i na projekty pilotażowe – 7598,0 tys. zł.

W grupie programów realizowanych w ramach naborów najwięcej środków finansowych przyznano na programy dla bezrobotnych zamieszkujących na wsi, dla bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia oraz dla bezrobotnych do 30 roku życia (odpowiednio: 116 404,2 tys. zł, 115 347,8 tys. zł oraz 60 701,2 tys. zł). W grupie projektów pilotażowych, na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 1 lit. f i lit. i w zw. z art. 211 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia⁶⁰ Minister zorganizował nabór na projekty pilotażowe *Skrócony czas pracy – to się dzieje!* Na realizację tych projektów do 15 maja 2027 r. MRPiPS zaplanowało 50 000,0 tys. zł. Ogłoszenie o naborze, regulamin naboru i inne regulacje dotyczące naboru ogłoszono na stronie internetowej MRPiPS⁶¹. W naborze złożono 1994 wnioski. 400 wniosków spełniło wymagania formalne i zostało ocenionych merytorycznie. W wyniku naboru Ministrowi zarekomendowano zawarcie umów o przyznanie środków na realizację projektu z 90 podmiotami o łącznej wartości 49 999,2 tys. zł. Ostatecznie podpisano 82 umowy, z których 80 – o łącznej wartości 43 411,7 tys. zł – jest realizowanych⁶².

Szczegółowej analizie poddano dziewięć wniosków o przyznanie środków FP na finansowanie projektu pilotażowego. Wnioski i załączone do nich projekty zbadano pod względem ich zgodności z wymaganiami formalnymi i merytorycznymi określonymi w regulaminie naboru projektów. W badanej próbie stwierdzono, że trzy wnioski, na etapie oceny formalnej, zostały odrzucone zgodnie z postanowieniami regulaminu naboru projektów. Pozostałe sześć wniosków oceniono jako spełniające wymagania formalne i oceniono pod względem merytorycznym. W sprawach sześciu skontrolowanych wniosków, które zostały ocenione merytorycznie, umowy zawarto z pięcioma podmiotami, z których jeden wypowiedział umowę przed rozpoczęciem jej

⁶⁰ Dz. U. poz. 620, ze zm., dalej: ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia.

⁶¹ <https://www.gov.pl/web/rodzina/minister-rodziny-pracy-i-polityki-spoecznej-oglasza-nabor-na-projekty-pilotazowe-pod-nazwa-skrocony-czas-pracy-to-sie-dzieje>

⁶² Dwa podmioty zrezygnowały z realizacji umów.

realizacji. W przypadku pozostałych czterech wniosków, w ramach zawartych umów, w 2025 r. przekazano 271,9 tys. zł. Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

(akta kontroli: tom VI, str. 95-98, 215-275)

4. Koszty administracyjne FP wyniosły 527 367,8 tys. zł, z czego wydatki FP na wynagrodzenia, składki i dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych pracowników wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy wyniosły 225 106,7 tys. zł, tj. 99,5% kwoty planu po zmianach i 2,1% kosztów ogółem, i były wyższe o 1,8% niż w 2024 r. Pozostałe koszty administracyjne wyniosły 302 261,1 tys. zł tj. 89,5% kwoty planu po zmianach, 2,8% kosztów ogółem i były o 5,7% wyższe niż w 2024 r. Składały się na nie m.in.:

- koszty inwestycji, rozwoju i eksploatacji systemów informatycznych Publicznych Służb Zatrudnienia⁶³ – 142 911,5 tys. zł (odpowiednio: 90,7%, 1,3%, 107,5%);
- koszty podnoszenia kwalifikacji przez pracowników PSZ – 28 933,5 tys. zł (odpowiednio: 93,2%, 0,3%, 103,3%);
- koszty poboru składki na FP przez ZUS – 51 517,3 tys. zł (odpowiednio: 99,6%, 0,5%, 108,6%).

(akta kontroli: tom VI, str. 73-74)

Badaniem objęto 40 zapisów księgowych na łączną kwotę 11 758,2 tys. zł, co stanowiło 32,4% podlegających badaniu kosztów rodzajowych. Próba została dobrana w sposób celowy z uwzględnieniem wartości ponoszonych wydatków, spośród 282 zapisów księgowych o łącznej wartości 36 324,0 tys. zł. Szczegółowa analiza wybranej próby wydatków Funduszu wykazała, że wydatki ponoszono zgodnie z planem finansowym oraz obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami, w sposób legalny i gospodarny. Ich udokumentowanie było prawidłowe. Dowody księgowe weryfikowane były pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami były właściwie zadekretowane do ujęcia w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli stwierdzono przypadek zawarcia umowy⁶⁴, z osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, której przedmiotem była obsługa w 2025 r. programu *Warto Być Przedsiębiorstwem Społecznym!*⁶⁵. W toku kontroli ustalono, że obsługa programu realizowana była w wymiarze od 110 do 160 godzin miesięcznie.

Jak wyjaśnił Dyrektor Generalny MRPiPS wykonawca „zgodnie z uzyskaną deklaracją (...) nie wyrażała zainteresowania podjęciem zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, co wynika z faktu prowadzenia przez nią jednoosobowej działalności gospodarczej oraz sposobem świadczenia przez nią usług”.

Osoba, z którą podpisano umowę wykonywała swoje obowiązki od 2024 r. Pierwszą umowę⁶⁶ MRPiPS zawarło 8 października 2024 r. z okresem jej obowiązywania od dnia zawarcia umowy do 31 grudnia 2024 r. Umowa jest również kontynuowana w 2026 r.⁶⁷

(akta kontroli: tom VI, str. 95-173, 277-328)

5. W 2025 r. Ministerstwo przeprowadziło 46 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Łączna wartość umów planowana do sfinansowanych z FP wynosiła 63 457,5 tys. zł. Spośród

⁶³ Dalej: PSZ.

⁶⁴ Umowa nr 1/DES/2025 z 16 stycznia 2025 r.

⁶⁵ Umowa obejmowała m.in. przygotowywanie i weryfikację umów zawieranych z podmiotami wnioskującymi o dofinansowanie w ramach programu *Warto Być Przedsiębiorstwem Społecznym!*, przygotowywanie korespondencji prowadzonej z tymi podmiotami, zaświadczeń i sprawozdań z udzielonej pomocy de minimis, przeprowadzanie monitoringu realizowanych projektów.

⁶⁶ Nr umowy: 67/DES/2024.

⁶⁷ Umowa nr 1/DES/2026 z 26 stycznia 2026 r.

powyższych, 16 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zostało przeprowadzonych w ramach Pzp. Wartość tych umów planowana do sfinansowanych z FP wyniosła 62 063,5 tys. zł.

(akta kontroli: tom VI, str. 422-423)

Szczegółowym badaniem objęto trzy postępowania o łącznej wartości szacunkowej 1782,6 tys. zł netto, z których dwa, ze względu na ich wartość, zostały przeprowadzone bez stosowania przepisów Pzp na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 tej ustawy i jedno udzielone w ramach postępowania przeprowadzonego z zastosowaniem Pzp:

a) Postępowanie, którego przedmiotem było opracowanie Ekspertyzy pn. *Sposoby realizacji praktyk i staży niezbędnych do uzyskania dostępu do zawodów regulowanych oraz praktyk na wolnym rynku pracy (w szczególności innych niż praktyka absolwencka) wraz z próbą oszacowania liczby stażystów/praktykantów*, o wartości szacunkowej 98,3 tys. zł netto, w wyniku, którego zawarto i zrealizowano umowę o wartości 120,9 tys. zł brutto.

b) Postępowanie, którego przedmiotem było dostarczenie plików Excel w celu zasilenia danymi modułu Internetowych Ofert Pracy w ramach narzędzia System Prognozowania Polskiego Rynku Pracy, o wartości szacunkowej 82,7 tys. zł netto, w wyniku, którego zawarto i zrealizowano umowę o wartości 101,8 tys. zł brutto.

c) Postępowanie, którego przedmiotem była *Kampania edukacyjno-informacyjna dotycząca prawa pracy oraz zmian w nim wprowadzanych przez Ministerstwo*, o wartości szacunkowej 1601,6 tys. zł netto, w wyniku którego zawarto i zrealizowano umowę o wartości 1968,0 tys. zł brutto.

W przypadku tego zamówienia stwierdzono brak publikacji odpowiedzi na złożony w ustawowym terminie przez jednego z wykonawców wniosek o wyjaśnienie treści SWZ, co było niezgodne z art. 135 ust. 2 i 6 Pzp i zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W ramach realizacji ww. zamówień publicznych zawarte zostały trzy umowy o łącznej wartości 2190,7 tys. zł brutto. Koszty zostały zrealizowane w 100,0%. Wartość ww. umów stanowiła 3,5% kwoty umów zawartych w MRPiPS w 2025 r. i planowanych do sfinansowanych z FP.

W pozostałym zakresie kontrola prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych wykazała, że zostały one przeprowadzone zgodnie z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w Ministerstwie. Realizacja zamówień pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy była zgodna z treścią zawartych umów. Poniesione z tytułu realizacji zamówień wydatki były celowe i gospodarne i służyły realizacji zadań FP.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, pliki 518-526; tom V, str. 4-52; tom VI, str. 424-435)

Minister przekazał 24 lutego 2026 r. Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach za 2025 r., tj. w terminie określonym w art. 82 ust. 2 ustawy Pzp.

(akta kontroli: tom IV, str. 451-494)

6. Weryfikacja stanu zobowiązań wykazała, że zobowiązania ogółem na koniec 2025 r. wynosiły 72 525,4 tys. zł i stanowiły 145,1% planu. Były one wyższe o 31,1% od kwoty zobowiązań na koniec 2024 r. Wynikało to ze zmiany kwoty wysokości zasiłków dla osób bezrobotnych oraz uchylecia ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która w art. 72 ust. 2 przewidywała możliwość wypłacania zasiłku dla osób bezrobotnych w wysokości 80% kwoty podstawowej.

(akta kontroli: tom VI, str. 77, 83-94, 212-227, 338-341)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W jednym z trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, do którego miały zastosowanie przepisy Pzp, Ministerstwo nie udzieliło wyjaśnień treści SWZ, o które zwrócił się jeden z wykonawców, co było niezgodne z art. 135 ust. 2 i 6 Pzp.

W dniu 7 lipca 2025 r. na platformie zakupowej MRPiPS⁶⁸ opublikowano ogłoszenie o zamówieniu⁶⁹ dotyczącym *Kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej prawa pracy oraz zmian w nim wprowadzanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej*. W ogłoszeniu wskazano datę składania ofert – 4 sierpnia 2025 r., którą następnie przedłużono do 6 sierpnia 2025 r. Dnia 17 lipca 2025 r., a więc z zachowaniem terminu określonego w art. 135 ust. 2 Pzp, jeden z wykonawców złożył do MRPiPS wnioski o wyjaśnienie treści SWZ. Pytanie dotyczyło warunku udziału w postępowaniu w zakresie zdolności technicznej lub zawodowej (pkt 7.1.5.4.1 SWZ). Dnia 23 lipca 2025 r. przygotowano odpowiedź jednak nie opublikowano jej, co było niezgodne z art. 135 ust. 2 i 6 Pzp i w ocenie NIK, ograniczało prawa uczestnika postępowania.

Dyrektor Generalny MRPiPS wyjaśnił, że etap składania pytań i udzielania odpowiedzi przypadł na okres urlopowy. W tym czasie sekretarz komisji oraz drugi pracownik powołany do działania w sytuacji nieobecności sekretarza byli nieobecni i zastępował ich inny pracownik Wydziału Zamówień Publicznych w Biurze Dyrektora Generalnego. W wyniku omyłki organizacyjnej odpowiedź, pomimo jej przygotowania i zatwierdzenia, nie została opublikowana na stronie prowadzonego postępowania. Zdarzenie miało charakter niezamierzony i wynikało z błędu o charakterze techniczno-organizacyjnym, a nie z celowego działania zamawiającego. (...). Aby zapobiec występowaniu tego rodzaju omyłek organizacyjnych zostanie wprowadzona dodatkowa weryfikacja publikacji dokumentów postępowania na stronie internetowej zamawiającego, w szczególności w przypadku postępowań, w których konieczne jest zastępstwo sekretarza.

(akta kontroli: tom V, str. 4-52; tom VI str. 424-435)

3.1.3. Gospodarowanie wolnymi środkami

Opis stanu faktycznego

1. Stan FP na koniec 2025 r. (13 707 360,7 tys. zł) był o 5,0% wyższy od stanu na początek roku (10 911 314,5 tys. zł). Stan środków pieniężnych na koniec roku wyniósł 10 911 314,5 tys. zł.

(akta kontroli: tom VI, str. 77)

2. Dysponent FP, zgodnie z art. 78d ustawy o finansach publicznych, wolne środki przekazywał w zarządzanie, na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie⁷⁰.

(akta kontroli: tom VI, str. 86-94)

3. W dniu 1 stycznia 2025 r. założonych było 20 lokat terminowych na łączną kwotę 5 000 000,0 tys. zł z terminem zapadalności na dzień 19 grudnia 2025 r. Następnie stopniowo zwiększano kwotę przekazaną Ministrowi Finansów w zarządzanie terminowe. Łączna kwota lokat na koniec 2025 r. wynosiła 10 100 000,0 tys. zł. W związku ze zwiększaniem w ciągu roku kwoty

⁶⁸ <https://zamowienia-mrpips.ezamawiajacy.pl/pn/zamowienia-mrpips/demand/notice/public/173751/details>

⁶⁹ Nr postępowania: BM-IV.2710.1.2025.

⁷⁰ Dz. U. poz. 1864, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie wolnych środków.

przekazanej w zarządzenie terminowe malała kwota przekazywana w zarządzenie overnight, która na koniec 2025 r. wynosiła 2 920 789,9 tys. zł.

Odsetki bankowe od wolnych środków przekazanych w zarządzenie MF wyniosły 412 935,8 tys. zł, z czego: odsetki od zarządzania terminowego 242 832,9 tys. zł, a odsetki od zarządzania overnight 170 102,96 tys. zł.

Przekazywanie wolnych środków FP w zarządzenie MF nie stanowiło zagrożenia dla terminowej realizacji wypłat środków finansowych FP. W 2025 r. nie wystąpiły przypadki złożenia dyspozycji wcześniejszego zwrotu środków FP przekazanych w zarządzenie terminowe.

Procedury zarządzania wolnymi środkami FP zostały określone w zarządzeniu nr 49 Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowych w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej w rozdziale 11 *Zarządzanie płynnością finansową FS, FP i FGŚP*. W celu zapewnienia bieżącej realizacji ustawowych zadań FP, jak również maksymalizacji zysku z wolnych środków, na początek każdego dnia roboczego sporządzane było zestawienie dzienne środków finansowych Funduszu. Zestawienie stanowiło podstawę do dokonywania bieżącej analizy płynności finansowej Funduszu, w tym podejmowania decyzji w zakresie możliwości przekazania wolnych środków w zarządzenie terminowe u MF.

W 2025 r. oprocentowanie typu overnight było korzystniejsze niż oprocentowanie środków przekazywanych w zarządzenie terminowe⁷¹ (z wyjątkiem kilku krótkich okresów), jednak – w związku ze spadkiem oprocentowania w obydwu typach zarządzania środkami w ciągu 2025 r. – przekazywanie środków przez dysponenta FP do MF w zarządzenie terminowe na dłuższe okresy skutkowało utrzymaniem korzystniejszego oprocentowania środków w tych okresach w porównaniu do oprocentowania środków przekazywanych w zarządzenie overnight, które, w okresie trwania zarządzania terminowego stale malało. W związku z powyższym działania dysponenta FP pod względem wyboru sposobu lokowania wolnych środków należy ocenić pozytywnie.

(akta kontroli: tom VI, str. 86-94)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.1.4. Realizacja zadań

Opis stanu faktycznego

1. W 2025 r. udział w aktywnych formach wsparcia rozpoczął 209,0 tys. bezrobotnych (o 11,7% mniej niż w roku 2024), z czego 67,3 tys. rozpoczęło staż, 30,5 tys. podjęło subsydiowaną działalność gospodarczą, 27,3 tys. rozpoczęło prace interwencyjne, 25,1 tys. szkolenia.

Według stanu na koniec 2025 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy wyniosła 887,9 tys., co oznacza wzrost w stosunku do końca 2024 r. o 12,9%. W 2025 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 1231,3 tys. bezrobotnych (spadek o 1,5% w stosunku do 2024 r.) oraz odnotowano 1129,6 tys. wyrejestrowań (o 9,8% mniej niż w 2024 r.).

Przyczyną spadku wyrejestrowań w okresie letnim 2025 r. były przede wszystkim zmiany prawne wprowadzone ustawą o rynku pracy i służbach zatrudnienia ułatwiające osobom bez pracy utrzymanie statusu bezrobotnego. Ograniczono także obowiązkową częstotliwość kontaktów

⁷¹ W 2025 r. oprocentowanie typu overnight było korzystniejsze niż oprocentowanie lokat 12-miesięcznych średnio o niespełna 0,5 punktu procentowego.

z urzędem oraz dopuszczono możliwość kontaktu zdalnego, a nie wyłącznie osobistego. Bezrobotny może zarejestrować się w miejscu zamieszkania, a nie zameldowania.

Głównym powodem wyrejestrowań w 2025 r. było podjęcie pracy przez bezrobotnych (60,9% wszystkich wyrejestrowań). Pracę podjęło 687,9 tys. bezrobotnych (wzrost o 10,7% w porównaniu do 2024 r.).

(akta kontroli: tom VI, str. 205-211)

2. W układzie zadaniowym koszty FP były realizowane w ramach funkcji 14 *Rynek pracy* oraz zadania 14.1.W *Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu* oraz czterech podzadań.

Dla zadania 14.1.W określono dwa cele: *Przygotowanie młodzieży do aktywnego i skutecznego poruszania się po rynku pracy*, dla którego przypisano miernik – *liczba osób w wieku 15-25 lat objętych formami wsparcia w ramach rozwoju zawodowego oferowanymi przez OHP* oraz *Zapewnienie wsparcia osobom bezrobotnym w powrocie na rynek pracy*, dla którego przypisano miernik – *wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym*. Wartość pierwszego miernika przyjęto w liczbie 60,0 tys. osób, a wykonano na poziomie 85,0 tys. osób (141,6%). Wartość drugiego miernika przyjęto w wysokości 79,3%. Wykonanie wyniosło 79,2%.

Jako podzadania wskazano: *System publicznych służb zatrudnienia* (14.1.1.W), *Świadczenia obligatoryjne* (14.1.2.W), *Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu* (14.1.3.W) i *Zatrudnienie oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży* (14.1.4.W). Miernikami dla tych podzadań były odpowiednio: *Zmiana liczby osób zaktywizowanych w stosunku do roku ubiegłego* (- 12,2% przy założonej wysokości -0,6%), *Średnioroczna liczba wypłacanych zasiłków dla bezrobotnych (w tys.)* (125,9 przy założonej wysokości 121,1), *Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji (w %)* (o którego stopniu realizacji dane będą dostępne w drugiej połowie 2026 r. i z założoną wysokością 83), *Liczba osób, które otrzymały zatrudnienie za pośrednictwem OHP* (21 309 przy założonej wysokości 22 000).

(akta kontroli: tom VI, str. 371-393)

Stopień wykonania planu finansowego FP monitorowany był m.in. w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach sporządzanych przez dysponenta FP: Rb-33 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego oraz Rb-40 z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2025 r., planu finansowego państwowego funduszu celowego; Rb-N o stanie należności i Rb-Z o stanie zobowiązań; MRPiPS-02 o przychodach i wydatkach FP⁷². Na podstawie ww. sprawozdań dokonywana była w okresach sprawozdawczych analiza wykonania zadań FP, podejmowano decyzje o dokonaniu niezbędnych przesunięć w planie. Nadzór nad prawidłowym realizowaniem zadań finansowanych ze środków FP realizowany był poprzez angażowanie środków zgodnie z planem finansowym FP. Procedury nadzoru, kontroli i realizacji planów FP zostały dodatkowo uregulowane zarządzeniem nr 29 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 lipca 2024 r. w sprawie wprowadzenia procedury nadzoru, kontroli i realizacji planów finansowych części budżetowych i państwowych funduszy celowych, których dysponentem jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁷³.

(akta kontroli: tom V, str. 53-115; tom VI, str. 1-82)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁷² Na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1799, ze zm.).

⁷³ Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 29.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację zadań FP. Prawidłowo zrealizowano plan finansowy FP. W wyniku kontroli próby kosztów w wysokości 11 758,2 tys. zł związanych z obsługą FP, które stanowiły 34,2% kosztów rodzajowych podlegających badaniu, stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych. Zarządzanie wolnymi środkami odbywało się zgodnie z przepisami tej ustawy. Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieudzieleniu wyjaśnień treści SWZ, o które zwrócił się jeden z wykonawców w ramach postępowania BM-IV.2710.1.2025, co było niezgodne z art. 135 ust. 2 i 6 Pzp. Stwierdzona nieprawidłowość nie miała istotnego wpływu na ocenę wykonania planu finansowego FP.

3.2. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2025 r. przez dysponenta Funduszu Pracy z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2025 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego:

- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33);
- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na rok 2025 planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40);
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z);
- rocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań wykazała, że stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: tom V, str. 53-115; tom VI, str. 1-82, 371-393)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje roczne sprawozdania za 2025 r. z wykonania planu finansowego FP. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

IV. Wyniki kontroli części 44 – Zabezpieczenie społeczne

1. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2025 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 44 – Zabezpieczenie społeczne oraz ocena wykonania planu finansowego dysponenta III stopnia funkcjonującego w ramach tej części budżetu państwa (Dyrektor Generalny Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej).

Ocenię podlegały:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

2. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli 21,4% wydatków (703 535,9 tys. zł) dysponenta części budżetu państwa oraz 16,1% wydatków (18 499,3 tys. zł) dysponenta III stopnia, w tym wydatków na szkolenia i kary, a także wydatków na ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, jak również 85,9% wydatków (354 645,4 tys. zł) dysponenta części budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione w sposób prawidłowy, w granicach kwot określonych w planie finansowym z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach ustawy o finansach publicznych i na zadania służące celom jednostki. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych, w tym w zakresie udzielanych zamówień publicznych, wydatków bieżących i majątkowych oraz wydatków szkoleniowych.

Minister prawidłowo wykonał wydatki budżetu państwa ujęte w planie finansowym części 44 na rok 2025. Ustalony w ustawie budżetowej oraz w planie finansowym na 2025 r. limit wydatków budżetu państwa w części 44 w wysokości 4 022 356,7 tys. zł zrealizowany został w kwocie 3 399 327,3 tys. zł, tj. 84,5% planu po zmianach. W przypadku występowania opóźnień w realizacji zadań lub nadmiaru posiadanych środków prawidłowo dokonywano blokad. Nie stwierdzono także przekroczenia limitu wydatków na wynagrodzenia określonego w planie finansowym.

Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieterminowej wypłacie ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy dwóm pracownikom w łącznej kwocie 4,1 tys. zł. Wskazana nieprawidłowość nie miała istotnego wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w 2025 r.

Prawidłowo sprawowany był nadzór i kontrola przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 ustawy o finansach publicznych, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdanie za 2025 r. sporządzone przez dysponenta części 44 – Zabezpieczenie społeczne. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzonych sprawozdań. Dowody księgowo sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze we właściwy sposób ujęto w księgach rachunkowych.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

3.1. Wydatki

3.1.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

1. Wydatki budżetu państwa na 2025 r. w części 44 zaplanowano w ustawie budżetowej w wysokości 3 987 146,0 tys. zł. W wyniku dokonanych w ciągu roku 34 zmian na podstawie decyzji MF kwota wydatków uległa zwiększeniu o 35 210,7 tys. zł. Plan zwiększono o środki z rezerw celowych w łącznej wysokości 35 206,3 tys. zł oraz w wyniku przeniesienia z części 31 z przeznaczeniem na realizację projektu w ramach programu FERS w wysokości 4,4 tys. zł⁷⁴. Ostatecznie planowane wydatki po zmianach wyniosły 4 022 356,7 tys. zł.

Analiza realizacji wydatków budżetu państwa wykazała, że wydatkowano 3 399 327,3 tys. zł, co stanowiło 85,3% kwoty ujętej w ustawie budżetowej oraz 84,5% planu po zmianach. Niewydatkowane środki zostały zablokowane w wyniku podjęcia przez Ministra 21 decyzji o blokowaniu wydatków budżetu państwa w części 44. W porównaniu do 2024 r. wydatki były niższe o 12,4%, co wynikało głównie z niższej kwoty dotacji do Funduszu Solidarnościowego.

Wydatki w części 44 obejmowały (w nawiasach podano odpowiedni udział w planie po zmianach i udział w wydatkach ogółem z części 44):

- dotacje celowe – 3 236 401,4 tys. zł (85,0% i 95,2%);
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 91 927,3 tys. zł (95,6% i 2,7%);
- wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE – 67 769,2 tys. zł (61,0% i 2,0%);
- wydatki majątkowe – 2810,8 tys. zł (45,5% i 0,1%);
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 418,6 tys. zł (75,6% i 0,01%).

Niskie wykonanie wydatków na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE wynikało głównie z niezrealizowania w 2025 r. pięciu projektów z programu FERS, przy czym z dwóch projektów⁷⁵ zrezygnowano, realizacja dwóch projektów⁷⁶ została przesunięta na 2026 r., a w przypadku jednego projektu⁷⁷ realizację przeniesiono do

⁷⁴ Środki przeniesione z części 31 z przeznaczeniem na wynagrodzenia osobowe w projekcie pn. *EStakada – synchronizacja ekonomii społecznej na poziomie kraju* w programie FERS.

⁷⁵ Projekt „Inspektorat dostępności” (FERS.BON.9), projekt „Kręgi wsparcia z asystentem prawnym” (FERS.BON.10).

⁷⁶ Projekt „Przygotowanie kompleksowego i zintegrowanego systemu orzekania o niepełnosprawności” (FERS.BON.4), Projekt „Wsparcie instytucji regionalnych w procesie deinstytucjonalizacji usług publicznych” (FERS.DPS.1).

⁷⁷ Projekt „Mobilny Doradca Włączenia Społecznego bez asystenta prawnego” (FERS.BON.8).

Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁷⁸. Na poziomie realizacji wydatków w zakresie świadczeń na rzecz osób fizycznych wpływ miały niższe wydatki na refundację zakupionych przez pracowników okularów korygujących wzrok oraz wypłatę ryczałtów za pracę zdalną. Przyczyny niskiego wykonania zaplanowanych wydatków majątkowych opisane zostało w pkt. 3.1.1.6 wystąpienia pokontrolnego.

Wydatki dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w wysokości 115 026,6 tys. zł, co stanowiło 69,5% planu po zmianach. W trakcie roku budżetowego dokonano blokad w planie finansowych na 2025 r. na podstawie 15 decyzji MRPiPS na łączną kwotę 45 961,0 tys. zł⁷⁹. W porównaniu do 2024 r. wydatki dysponenta III stopnia były wyższe o 18,6%. Wydatki dysponenta III stopnia kształtowały się następująco:

- wydatki bieżące – 91 927,3 tys. zł (95,6% planu po zmianach);
- wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – 19 870,0 tys. zł (31,8% planu po zmianach);
- wydatki majątkowe – 2810,8 tys. zł (45,5% planu po zmianach);
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 418,6 tys. zł (75,6% planu po zmianach).

(akta kontroli: tom XI, str. 1-65)

2. Badaniem objęto 38 dowodów księgowych o łącznej wartości 62 561,7 tys. zł (kwota finansowana z części 44). Kwota 15 649,1 tys. zł pochodziła z budżetu środków krajowych i stanowiła 41,8% pozapłacowych wydatków dysponenta III stopnia, zaś 46 912,6 tys. zł z budżetu środków europejskich (80,6%). Próba obejmowała także wydatki majątkowe w wysokości 1175,0 tys. zł (41,8%). Doboru próby dokonano metodą monetarną (MUS) z wygenerowanych z systemu księgowego MRPiPS zapisów i dowodów księgowych. Szczegółowa analiza wybranej próby wydatków bieżących i inwestycyjnych dysponenta III stopnia wykazała, że wydatki ponoszono zgodnie z planem finansowym oraz obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami, w sposób legalny i gospodarny. Ich udokumentowanie było prawidłowe. Dowody księgowe weryfikowane były pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami były właściwie zadekretowane do ujęcia w księgach rachunkowych. Płatności zaakceptowane przez Głównego Księgowego oraz Dyrektora Departamentu Budżetu dokonywane były zgodnie z terminami określonymi w umowach.

(akta kontroli: tom I str. 13-14; tom II, str. 476-530, plik 184-260; tom IV, str. 7-11)

3. Wydatki na wynagrodzenia w części 44 wyniosły 66 096,5 tys. zł⁸⁰, w tym 62 226,1 tys. zł na wydatki osobowe i 3870,4 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenie roczne. Kontrola przestrzegania ustalonego dla części 44 limitu wydatków na wynagrodzenia wykazała, że limit wydatków, który według planu po zmianach wynosił 68 134,0 tys. zł, nie został przekroczony – kwota wydatków stanowiła 97,0% kwoty ujętej w planie. W stosunku do 2024 r. kwota wydatków na wynagrodzenia była wyższa o 15,2%. Wzrost wydatków związany był głównie ze zwiększeniem kwoty bazowej dla członków korpusu służby cywilnej oraz z Prezydencją RP w Radzie UE w I połowie 2025 r. Przeciętne zatrudnienie⁸¹ w części 44 w 2025 r., w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wynosiło 394,7 etatów i w porównaniu z 2024 r. było wyższe o 15,5 etatów. Stan zatrudnienia na koniec 2025 r. wyniósł 434,7 etaty i był wyższy od stanu na koniec 2024 r. o 40,4 etatów. Przeciętne

⁷⁸ Dalej: PFRON.

⁷⁹ Jedną decyzję o blokadzie podjęto w maju, jedną w sierpniu, trzy w październiku, trzy w listopadzie oraz siedem w grudniu 2025 r.

⁸⁰ Dysponent III stopnia.

⁸¹ Dane na podstawie Rb-70 – sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 13,9 tys. zł i w porównaniu do 2024 r. było wyższe o 1,3 tys. zł.

(akta kontroli: tom XI, str. 2-65, 76-92)

4. Łączne wydatki poniesione przez Ministerstwo w ramach części 44 na wypłatę dla 25 osób ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w 2025 r. wyniosły 92,9 tys. zł.

Badaniem objęto 100,0% wydatków poniesionych na ten cel. We wszystkich przypadkach wystąpiła podstawa prawna do wypłaty ekwiwalentu, w związku z rozwiązaniem stosunku pracy⁸². Nie było przypadków zwolnienia pracownika w okresie wypowiedzenia z obowiązku świadczenia pracy. Kwota wypłaconego ekwiwalentu obejmowała zaległy urlop wypoczynkowy, który nie uległ przedawnieniu oraz urlop bieżący w wymiarze proporcjonalnym za rok, w którym rozwiązano stosunek pracy. Zapłata następowała w terminie, a wydatek na ekwiwalent każdorazowo zakwalifikowano do właściwego paragrafu klasyfikacji budżetowej. Wydatek na ekwiwalent każdorazowo zakwalifikowano do właściwego paragrafu klasyfikacji budżetowej.

Przepis art. 167¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁸³ stanowi, że w okresie wypowiedzenia umowy o pracę pracownik jest obowiązany wykorzystać przysługujący mu urlop, jeżeli w tym okresie pracodawca udzieli mu urlopu. W przypadku dwóch pracowników⁸⁴ pracodawca nie skorzystał z możliwości skierowania danego pracownika, w okresie wypowiedzenia, na urlop, w efekcie czego pracownikowi wypłacono ekwiwalent pieniężny. Jak wyjaśniła Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego MRPiPS, w pierwszym przypadku pracownik nie został skierowany na urlop wypoczynkowy ze względu na konieczność realizacji kluczowych zadań merytorycznych w komórce organizacyjnej, w której był zatrudniony. Zadania dotyczyły procedowanych zmian w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁸⁵ w związku z wprowadzeniem przepisów dot. świadczenia wspierającego. Konieczna była realizacja bieżących zadań i przekazanie ich innym osobom, co w przypadku ogólnego obciążenia i dla zachowania ciągłości realizacji zadań komórki organizacyjnej, uniemożliwiało wykorzystanie urlopu. Z kolei w drugim przypadku brak udzielenia urlopu wypoczynkowego spowodowany był koniecznością przekazania przez pracownika prowadzonych spraw przełożonym oraz rozliczenia karty obiegowej.

W trzech przypadkach⁸⁶ nie dochowano terminu wypłaty ekwiwalentu, zwłoka w wypłacie wynosiła odpowiednio, osiem, osiem oraz sześć dni. Jak wyjaśniła Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego MRPiPS, w jednym przypadku⁸⁷ z pracownikiem stosunek pracy został rozwiązany bez wypowiedzenia w wyniku niezdolności do pracy wskutek choroby trwającej dłużej niż łączny okres pobierania z tego tytułu wynagrodzenia i zasiłku chorobowego oraz świadczenia rehabilitacyjnego przez pierwsze trzy miesiące⁸⁸.

W pozostałych dwóch przypadkach wypłaty ekwiwalentu dokonano z opóźnieniem ośmiu dni. Stanowiło to naruszenie art. 171 § 1 Kodeksu pracy. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom XI, str. 94-108, 118-135, 141-164, 227-390, 446-472)

⁸² Na mocy porozumienia stron, przez oświadczenie jednej ze stron z zachowaniem okresu wypowiedzenia, przez oświadczenie jednej ze stron bez zachowania okresu wypowiedzenia, z upływem czasu, na który była zawarta.

⁸³ Dz. U. z 2025 r. poz. 277, ze zm., dalej: Kodeks pracy.

⁸⁴ Nr akt pracownika 3647, 2735.

⁸⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, ze zm.), dalej: ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej.

⁸⁶ Nr akt pracownika 3647, 3816, 3543.

⁸⁷ Nr akt pracownika 3543.

⁸⁸ Pismo z dnia 4 czerwca 2025 r. o rozwiązaniu umowy o pracę zostało wysłane do pracownika poprzez operatora pocztowego i odebrane przez niego 24 czerwca 2025 r. Natomiast potwierdzenie odbioru listu wpłynęło do MRPiPS 30 czerwca 2025 r. Zlecenie wypłaty ekwiwalentu za urlop było możliwe dopiero po otrzymaniu informacji od operatora pocztowego, która świadczy o dacie odbioru pisma, a co za tym idzie dniu rozwiązania stosunku pracy.

5. W 2025 r. w ramach 45 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z przepisami Pzp, zawarto 44 umowy na kwotę ogółem 167 230,0 tys. zł (dla części 31, 44 lub 63). Z części 44 finansowano w 2025 r. 19 umów na kwotę 3462,5 tys. zł brutto. W 2025 r. udzielono 346 zamówień publicznych poniżej 130,0 tys. zł netto z wyłączeniem przepisów Pzp, na łączną kwotę 13 480,4 tys. zł (w tym 217 finansowanych/współfinansowanych z części 44). Udzielono również czterech zamówień publicznych z wyłączeniem przepisów Pzp na podstawie art. 11 ust. 5 i 6 Pzp. W 2025 r. wydatkowano w ramach dwóch z nich 59,3 tys. zł z części 44.

Badaniem objęto trzy zamówienia publiczne o szacunkowej wartości bez podatku VAT w łącznej wysokości 456,4 tys. zł. W ramach realizacji tych zamówień publicznych zawarte zostały trzy umowy o łącznej wartości 561,4 tys. zł brutto, z których w 2025 r. poniesiono z części 44 wydatki w wysokości 279,4 tys. zł brutto. Wartość zawartych umów stanowiła 0,3% kwoty ogółem umów zawartych przez MRPIPS w 2025 r.

Kontrola postępowań o udzielenie zamówienia publicznego wykazała, że:

a) zamówienie pn. Świadczenie usług w zakresie doradztwa, komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz public relations dla Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych o wartości szacunkowej 58,2 tys. zł netto, zostało udzielone z wyłączeniem stosowania Pzp. W wyniku realizacji umowy o wartości 71,6 tys. zł brutto poniesiony został wydatek w tej samej wysokości;

b) zamówienie pn. Sporządzenie opinii dotyczącej wykazów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze stanowiących załączniki nr 1 i 2 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych⁸⁹ oraz uczestnictwo w spotkaniach i pracach nad aktualizacją wykazów, o wartości szacunkowej 73,0 tys. zł netto, zostało udzielone na podstawie art. 2 ust.1 pkt 1 ustawy Pzp. W wyniku realizacji zawartej z wykonawcą umowy o wartości 89,8 tys. zł brutto poniesiony został w 2025 r. wydatek tej samej wysokości;

c) zamówienie pn. Świadczenie usługi związanej z zakupem przestrzeni reklamowej w prasie drukowanej ogólnopolskiej i regionalnej, wraz z przeniesieniem na portal internetowy danego tytułu, na potrzeby kampanii informacyjno-edukacyjnych realizowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o wartości szacunkowej 325,2 tys. zł netto zostało udzielone w trybie podstawowym na podstawie art. 275 pkt 1 Pzp. W wyniku realizacji umowy o wartości 400,0 tys. zł brutto poniesiony został w 2025 r. wydatek w wysokości 397,5 tys. zł brutto, w tym z części 44 na kwotę 118,0 tys. zł brutto.

W ramach kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych stwierdzono, że ww. zamówienia publiczne zostały przeprowadzone zgodnie z wewnętrznymi regulacjami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych obowiązującymi w Ministerstwie. Prawidłowo stosowano zasadę zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców. Realizacja zamówień pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy była zgodna z treścią zawartych umów. Poniesione z tytułu realizacji zamówień wydatki były celowe i gospodarne i służyły realizacji zadań MRPIPS.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, plik 262-277; tom IV, str. 12-200, 320-360, 451-497)

6. Wydatki majątkowe w 2025 r. wyniosły 2810,8 tys. zł, co stanowiło 45,5% planu po zmianach. Były one wyższe o 21,5% od wydatków z 2024 r.⁹⁰

W planie rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych na 2025 r. zaplanowano 2679,0 tys. zł na wydatki majątkowe obejmujące realizację 12 zadań, w tym siedem zadań polegających na budownictwie inwestycyjnym w kwocie 1508,0 tys. zł. Zaplanowano także pięć zakupów inwestycyjnych niezwiązanych z budownictwem w łącznej kwocie 1171,0 tys. zł.

⁸⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1696, ze zm.

⁹⁰ Wydatki majątkowe w 2024 r. wyniosły 2313,2 tys. zł.

W trakcie roku dokonano zmian w planie, zwiększając go do 6183,1 tys. zł. Wprowadzono 11 nowych zadań polegających na budownictwie inwestycyjnym na łączną kwotę 3824,3 tys. zł i trzy nowe zakupy inwestycyjne o łącznej wartości 118,4 tys. zł. Wg planu po zmianach planowano realizację 26 zadań. Zrealizowano 24 z nich, w tym 16 w całości (2461,8 tys. zł) i osiem w części (349,0 tys. zł). Z realizacji dwóch zadań zrezygnowano⁹¹ (262,0 tys. zł).

Wykonanie planu na poziomie 45,5% planu po zmianach wynikało z opóźnienia w realizacji największego zadania dotyczącego modernizacji budynku Ministerstwa przy ul. Brackiej 4 kl. 1 w Warszawie (wydatkowano 54,9 tys. zł z pierwotnie planowanych 2585,0 tys. zł).

Niewykorzystane środki zostały objęte blokadami. Opóźnienie wynikało z przedłużającego się postępowania przetargowego, co skutkowało przesunięciem terminu realizacji zadania.

Efekty rzeczowe osiągnięte w wyniku poniesionych wydatków majątkowych w cz. 44 były tożsame z efektami rzeczowymi opisanymi w pkt II 3.1.1.9 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli: tom XI, str. 23-65, 440-445)

7. W wyniku dokonanych w ciągu roku 34 zmian na podstawie decyzji MF kwota wydatków uległa zwiększeniu o środki z rezerw celowych w łącznej wysokości 35 206,3 tys. zł. Rezerwy celowe przyznano na podstawie decyzji MF z przeznaczeniem m.in. na:

- realizację działań w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027⁹² w kwocie 30 615,9 tys. zł, wydatkowano w 100,0%;
- realizację zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r.⁹³ w kwocie 1232,9 tys. zł, wydatkowano na poziomie 98,9%;
- realizację projektu pn.: *MOCOWIEC – MOdel CałOściowego Wsparcia IntEgracji Cudzoziemców* nr FAMI.02.01-IZ.00-0019/24 w ramach Programu Polski Program Funduszu Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027⁹⁴ w kwocie 1872,9 tys. zł, wydatkowano 63,5%;
- produkcję blankietów legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności oraz ich personalizację i dystrybucję⁹⁵ w kwocie 1314,1 tys. zł, wydatkowano 91,7%.

Łącznie z rezerw celowych wydatkowano 34 401,0 tys. zł, tj. 97,7%. Kwota niewydatkowanych środków z rezerw wyniosła 805,3 tys. zł. Kontrolą objęto wykorzystanie trzech rezerw celowych⁹⁶ w łącznej wysokości 33 010,8 tys. zł stanowiących 95,9% kwoty wydatków z rezerw celowych.

W ramach kontroli prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych oraz kontroli wykorzystania środków otrzymanych z tych rezerw nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom VII, str. 5-8, 22-89, 146-202)

8. Minister po otrzymaniu informacji od departamentów merytorycznych, działając na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, podjął 21 decyzji o blokadzie wydatków, dotyczących nadmiaru posiadanych środków zaplanowanych w części 44 na łączną kwotę 578 745,1 tys. zł, co stanowiło 14,5% planowanych wydatków w 2025 r. Siedem decyzji

⁹¹ Zapewnienie rezerwowego źródła zasilania elektrycznego w zapasowym miejscu pracy MRPiPS oraz rozszerzenie licencji ManageEngine.

⁹² Rezerwa pozycja 8 – Rezerwa na realizację Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027.

⁹³ Rezerwa poz. 62 – Rezerwa na sfinansowanie zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r.

⁹⁴ Rezerwa poz. 8 – Rezerwa na realizację projektu pn.: *MOCOWIEC – MOdel CałOściowego Wsparcia IntEgracji Cudzoziemców* nr FAMI.02.01-IZ.00-0019/24 w ramach Programu Polski Program Funduszu Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027.

⁹⁵ Rezerwa poz. 38 – Środki przeznaczone na pokrycie kosztów produkcji blankietów legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności oraz ich personalizację i dystrybucję.

⁹⁶ Przyznanych decyzjami z dnia 7 lutego 2025 r., 19 lutego 2025 r., 8 sierpnia 2025 r. (poz. rezerwy 8); z dnia 1 kwietnia 2025 r., 27 czerwca 2025 r. i 17 października 2025 r. (poz. rezerwy 8) oraz z dnia 23 sierpnia 2025 r. (poz. rezerwy 38).

o blokadach na łączną kwotę 5211,3 tys. zł podjęto w grudniu, pozostałe decyzje odpowiednio: dwie w maju, jedną w sierpniu, jedną we wrześniu, sześć w październiku oraz cztery w listopadzie 2025 r. Niewykorzystanie środków finansowych wynikało z poniesienia niższych niż planowano wydatków m.in. w efekcie:

- niewykorzystania pełnej kwoty dotacji celowej dla Funduszu Solidarnościowego na zadanie wynikające z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji⁹⁷, dotyczące finansowania świadczenia uzupełniającego, kosztów obsługi wypłaty tego świadczenia, kosztów obsługi wniosku o świadczenie uzupełniające oraz kosztów świadczeń zdrowotnych związanych z wydawaniem orzeczeń dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji – 510 319,0 tys. zł;
- oszczędności w ramach programu FERS, które związane były z: przesunięciem terminu rozpoczęcia projektu *Przygotowanie kompleksowego i zintegrowanego systemu orzekania o niepełnosprawności*; zmianą harmonogramu realizacji projektu *Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami*; przekazaniem realizacji projektu do PFRON, który będzie Partnerem Wiodącym projektu *Mobilny Doradca Włączenia Społecznego bez asystenta prawnego*; rezygnacji z realizacji projektów: *Inspektorat dostępności i Kręgi wsparcia z asystentem prawnym* – 33 551,9 tys. zł;
- oszczędności powstałych w ramach środków przeznaczonych na dotację celową z budżetu państwa dla PFRON na zadanie wynikające z art. 33b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, dotyczące przekazywania środków dla dysponentów zakładowego funduszu aktywności albo funduszu rehabilitacji – 19 500,0 tys. zł;
- oszczędności w ramach programu FERS, związanych ze zmianami harmonogramów realizacji projektów pn.: *Standaryzacja modelu zatrudnienia wspomaganego w Polsce* i *Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami* – 4879,7 tys. zł.

Badaniem objęto siedem decyzji⁹⁸ w sprawie blokowania planowanych na rok 2025 wydatków w łącznej kwocie 515 025,1 tys. zł, tj. 88,9% zablokowanych środków. Na podstawie informacji pozyskanych z systemu informatycznego TREZOR, ustalono, że wskazane blokady dokonywane były niezwłocznie po oszacowaniu nadmiaru środków budżetowych. W ramach kontroli prawidłowości dokonanych blokad nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom VII, str. 343-420)

9. Według stanu na koniec 2025 r. zobowiązania wyniosły ogółem 5910,2 tys. zł⁹⁹ i były o 9,6% większe od kwoty zobowiązań na koniec 2024 r. Analiza stanu zobowiązań wykazała, że obejmowały one głównie wydatki na wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi dla pracowników Ministerstwa za 2025 r. i wpłatami na Pracownicze Plany Kapitałowe (5194,4 tys. zł) oraz pozostałe wydatki, w szczególności z tytułu zakupu materiałów, energii i usług (715,8 tys. zł). Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz odsetki z tytułu nieterminowych płatności.

(akta kontroli: tom XII, str. 1-3)

10. W ustawie budżetowej na dotacje celowe w ramach części 44 zaplanowano 3 808 463,0 tys. zł i w ciągu roku kwota ta nie została zmieniona. Wydatkowano 3 236 401,4 tys. zł, tj. 85,0%. Największą pozycję stanowiły: dotacja z budżetu państwa do Funduszu Solidarnościowego – 2 100 522,5 tys. zł przeznaczona na dofinansowanie świadczenia uzupełniającego dla osób

⁹⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1649, ze zm.

⁹⁸ Decyzja 44.4143.12.12.2025.BD z 17 listopada 2025 r.; decyzja 44.4143.12.14.2025.BD.FAMI 2021-2027 z 28 listopada 2025 r.; decyzja 44.4143.12.17.2025.BD.FEPŻ z 4 grudnia 2025 r.; decyzja 44.4143.12.19.2025.BD z 11 grudnia 2025 r.; decyzja 44.4143.12.20.2025.BD z 12 grudnia 2025 r.; decyzja 44.4143.12.21.2025.BD z 23 grudnia 2025 r. i decyzja 44.4143.12.22.2025.BD z 30 grudnia 2025 r.

⁹⁹ Dysponent III stopnia.

niezdolnych do samodzielnej egzystencji i kosztów obsługi tego świadczenia oraz dotacja dla PFRON – 1 119 584,1 tys. zł przeznaczona na wypłaty uprawnionym pracodawcom dofinansowania do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnościami oraz zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek ustawowych zwolnień podatkowych.

W 2025 r. na realizację programów dotacyjnych dysponent części 44 przeznaczył łącznie 16 294,8 tys. zł z tych środków zrealizowano m. in.:

- *Program na rzecz zatrudnienia socjalnego na lata 2023-2025*. edycja 2025. Celem głównym programu było wzmocnienie uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób wykluczonych społecznie przez rozwijanie oferty podmiotów zatrudnienia socjalnego. Na realizację programu zaplanowano 3000,0 tys. zł. Wsparcie otrzymało 31 podmiotów, kwota wypłaconych dotacji wyniosła 2995,8 tys. zł, a zwrotów – 76,9 tys. zł (stan na 24 lutego 2026 r.).
- *Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym* – edycja 2025. Celem programu było inspirowanie i wspieranie działań nakierowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu bezdomności. Na realizację programu zaplanowano 10 500,0 tys. zł. Dotacje otrzymało 68 podmiotów, kwota wypłaconych dotacji wyniosła 10 448,0 tys. zł, a zwrotów – 35,4 tys. zł (stan na 24 lutego 2026 r.).
- *Od zależności do samodzielności* – edycja 2025. Celem programu było umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły, której własnym staraniem, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości nie są w stanie samodzielnie pokonać. Na realizację programu zaplanowano 3000,0 tys. zł. Wsparcie przyznano 40 podmiotom, kwota wypłaconych dotacji wyniosła 2988,8 tys. zł, a zwrotów – 25,5 tys. zł (stan na 24 lutego 2026 r.).

(akta kontroli: tom VIII, str. 1-110; tom XII, str. 4-545)

W ogłoszeniach o otwartych konkursach ofert w programach *Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym* – edycja 2025 oraz *Od zależności do samodzielności* – edycja 2025 Minister nie uwzględnił możliwości rozliczenia wydatków poniesionych przez beneficjentów przed podpisaniem umowy. Zgodnie z działem VIII. 2. ogłoszeń do czasu otrzymania środków finansowych z dotacji po podpisaniu umowy, beneficjent zobowiązany był realizować zadania korzystając ze środków własnych.

Badaniem objęto próbę sześciu ofert, w tym trzy w ramach programu *Od zależności do samodzielności* – edycja 2025 oraz trzy w ramach programu *Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym* – edycja 2025 w łącznej wysokości 1170,0 tys. zł, tj. 8,7% kwoty dotacji wydatkowanej w ramach tych programów. W badanej próbie dotacji nie zidentyfikowano umów, w których zawarto postanowienia umożliwiające refundację wydatków poniesionych przed udzieleniem dotacji. Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 1 podpisanych umów termin poniesienia wydatków dla środków pochodzących z dotacji został ustalony od dnia zawarcia umowy do dnia 31 grudnia 2025 r.

W ramach analizy próby przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji stwierdzono, że zrealizowano zaplanowane zadania oraz osiągnięto założone rezultaty. We wszystkich sprawach beneficjenci przekazali sprawozdania z wykonania zadania publicznego w terminie określonym w otwartym konkursie ofert, tj. do 30 stycznia 2026 r. We wszystkich przypadkach rozliczenie dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym zostało przez dysponenta zatwierdzone w terminie 30 dni od dnia przekazania.

(akta kontroli: tom VIII, str. 9-24, 57-77, 153-402; tom XII, str. 270-545)

11. W 2025 r. MRPiPS zorganizowało 80 szkoleń, na które z części 44 wydatkowano łącznie kwotę 467,9 tys. zł, co stanowiło 0,4% wydatków dysponenta III stopnia. Z części 44 nie finansowano szkoleń z grupy tematycznej ochrona ludności i obrona cywilna.

Główne grupy tematyczne szkoleń realizowanych w 2025 r. to: prawo i administracja (41 szkoleń); informatyka (15 szkoleń); umiejętności osobiste (13 szkoleń).

Badaniem objęto cztery szkolenia na łączną kwotę 81,3 tys. zł, tj. 17,4% wartości wydatków na szkolenia w 2025 r. z części 44, tj. Forum Kierowników IT w Administracji (informatyka); studia podyplomowe – Administrowanie Funduszami Unijnymi (refundacja kosztów); program szkoleniowy kompetencji kierowniczych (szkolenie zrealizowane na podstawie umowy zawartej z wykonawcą szkolenia) oraz kursy języka angielskiego dla trzech osób (refundacja kosztów).

W wyniku badania stwierdzono, że ww. szkolenia zostały zorganizowane zgodnie z zasadami wynikającymi z obowiązującej w Ministerstwie Polityki szkoleniowej pracowników MRPiPS, tj. w przypadkach tego wymagających (studia podyplomowe, kursy językowe) zawarto z pracownikami umowy na piśmie określające wzajemne prawa i obowiązki. Udział wszystkich pracowników w szkoleniach był związany z realizowanymi przez nich zadaniami.

(akta kontroli: tom IX, str. 1-26; tom VII, str. 421-533)

Kontrolą objęto także szkolenia dotyczące podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez Dyrektora Generalnego MRPiPS, w formie trzech kursów języka angielskiego (100% badanych kursów językowych realizowanych przez Dyrektora Generalnego w 2025 r.) na łączną kwotę 13,5 tys. zł.

W wyniku kontroli stwierdzono, że Dyrektor Generalny MRPiPS złożył trzy wnioski szkoleniowe o refundację kosztów kursów języka angielskiego nie w systemie EZD¹⁰⁰ lecz w formie papierowej oraz po rozpoczęciu kursu lub po jego zakończeniu, tj.:

- wniosek szkoleniowy o refundację kosztów uczestnictwa w kursie odbywającym się w dniach 02.01-30.06.2025 r. został złożony 11 kwietnia 2025 r., czyli 100 dni po rozpoczęciu kursu;
- wniosek szkoleniowy o refundację kosztów uczestnictwa w kursie odbywającym się w dniach 01.07-30.09.2025 r. został złożony 30 października 2025 r., czyli 30 dni po zakończeniu kursu;
- wniosek szkoleniowy o refundację kosztów uczestnictwa w kursie odbywającym się w dniach 01.10-19.12.2025 r. został złożony 22 grudnia 2025 r., czyli 3 dni po zakończeniu kursu.

W przypadku żadnego z ww. kursów języka angielskiego z Dyrektorem Generalnym nie zawarto umowy dotyczącej refundacji kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Dyrektor Generalny uzyskał refundację 100,0% kosztów poniesionych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych w formie kursu języka angielskiego, tj. w 2025 r. otrzymał refundację w wysokości 13,5 tys. zł.

NIK zauważa, że zgodnie z Polityką szkoleniową pracowników MRPiPS wnioski szkoleniowe o wyrażenie zgody na udział w kursie językowym składa się w systemie EZD, w terminie nie krótszym niż 14 dni przed dniem jego rozpoczęcia (dział IV, 6). Po akceptacji wniosku szkoleniowego pracownik podpisuje umowę dotyczącą refundacji kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych (dział IV, 6). Ponadto, zgodnie z załącznikiem nr 2 do Polityki szkoleniowej pracowników MRPiPS z tytułu podnoszenia kwalifikacji zawodowych w formie kursów językowych, pracownik może otrzymać dofinansowanie do 80,0% kosztów szkolenia, maksymalnie 1,2 tys. zł dwa razy w roku, tj. 2,4 tys. zł na rok.

Zgodnie z przyjętą Polityką szkoleniową pracowników MRPiPS dotyczy ona podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników wszystkich komórek organizacyjnych Ministerstwa.

Z wyjaśnień udzielonych przez Zastępcę Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego MRPiPS wynika, że z uwagi na nieuregulowanie w Polityce szkoleniowej zasad podnoszenia kwalifikacji zawodowych odnoszących się wyłącznie do Kierownictwa Ministerstwa, decyzje w sprawie procedowania wniosków szkoleniowych oraz warunków w nich określonych, np. dotyczących zawierania umów, podejmowane są każdorazowo indywidualnie przez Ministra. W odpowiedzi na pytanie o wysokość refundacji kursów językowych dla Dyrektora Generalnego, skierowane do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego wyjaśniła, że pracownik wnioskował o refundację kursu językowego, dlatego Minister, biorąc pod uwagę

¹⁰⁰ Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją, dalej: EZD.

dotatkowe zadania związane z reprezentacją urzędu na arenie międzynarodowej, przychyliła się do jego prośby dotyczącej poziomu refundacji kursu (100,0%).

Nie negując potrzeby podnoszenia przez Dyrektora Generalnego kwalifikacji w formie kursów języka angielskiego, NIK zaznacza, że przyjęta przez Dyrektora Generalnego Polityka szkoleniowa pracowników MRPiPS dotyczy podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników wszystkich komórek organizacyjnych Ministerstwa. W MRPiPS nie wprowadzono wewnętrznych uregulowań dotyczących podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez kierownictwo Ministerstwa.

(akta kontroli: tom IX, str. 333-395)

W zorganizowanych w 2025 r. w Ministerstwie siedmiu szkoleniach poza planem szkoleń, w ramach części 44 wzięło udział 87 uczestników. Z części 44 wydatkowano na te szkolenia 48,3 tys. zł, co stanowiło 10,3% wydatków na szkolenia poniesionych z tej części budżetowej (opis szkoleń zorganizowanych poza planem znajduje się w części 31). W ramach szczegółowej analizy wydatków ponoszonych na szkolenia nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie realizacji szkoleń poza planem na 2025 r.

(akta kontroli: tom IX, str. 27-207)

12. W planie finansowym dysponenta III stopnia na 2025 r. w części 44 nie planowano wydatków na uregulowanie kar i odszkodowań. W trakcie roku dokonano zmian w planie, a wydatki na kary z części 44 wyniosły 1,7 tys. zł i zostały poniesione z tytułu zużycia elementów wyposażenia mieszkań powstałych w trakcie najmu dla trzech pracowników MRPiPS oddelegowanych do realizacji zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r. Łączna kara wyniosła 2,3 tys. zł, jednakże zgodnie z decyzją pracodawcy kwotą 0,6 tys. zł, wynikającą z kar z tytułu zniszczeń zawinionych przez pracownika, obciążono delegatów. Kwota poniesiona przez MRPiPS była następstwem normalnego użytkowania mieszkań i delegaci nie ponosili winy z tego tytułu. Wydatki zostały pokryte z rezerwy celowej nr 62 przeznaczonej na sfinansowanie zadań związanych ze sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r.

Badaniem objęto wszystkie trzy kary (100,0%). Szczegółowa analiza wydatków poniesionych na wypłaty kar wykazała, że wydatki te były legalne, celowe i rzetelne. W 2025 r. z części 44 nie wypłacano odszkodowań.

(akta kontroli: tom X, str. 1-274)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W dwóch przypadkach¹⁰¹ z 25 (8,0%) wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w łącznej kwocie 4,1 tys. zł dokonano z opóźnieniem ośmiu dni (data rozwiązania stosunku pracy przypadała w dniu 31 grudnia 2024 r. natomiast wypłata ekwiwalentu miała miejsce 8 stycznia 2025 r.). Stosownie do art. 171 § 1 Kodeksu pracy, w przypadku niewykorzystania przysługującego urlopu wypoczynkowego w całości lub w części z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny. Roszczenie o wypłatę ekwiwalentu staje się wymagalne z dniem rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy, co potwierdza utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 29 marca 2001 r., sygn. akt I PKN 336/00: „z dniem rozwiązania stosunku pracy prawo pracownika do urlopu wypoczynkowego w naturze przekształca się w prawo do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop.” Jak wyjaśniła Dyktor Biura Dyrektora Generalnego MRPiPS, pisma o wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy zostały przekazane do Departamentu Budżetu MRPiPS po dniu rozwiązania stosunku pracy ze względu na znaczne

¹⁰¹ Nr akt pracownika 3647, 3816.

obciążenie pracą oraz spiętrzenie zadań wynikające z zakończenia 2024 r. oraz krótki czas na realizację tych zadań w okresie 1-8 stycznia 2025 r. (cztery dni robocze).

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że w Kodeksie pracy nie określono wprost dnia płatności ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, jednak brak jego wskazania nie zwalnia MRPiPS z obowiązku wypłaty świadczenia niezwłocznie z chwilą jego wymagalności – tj. w dniu ustania stosunku pracy – co wynika zarówno z powszechnie przyjętego w doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego rozumienia art. 171 § 1 Kodeksu pracy. NIK zaznacza także, że w tym też dniu rozpoczyna bieg termin przedawnienia roszczenia o ekwiwalent pieniężny. Wypłata ekwiwalentu po dniu ustania stosunku pracy stanowi opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, rodzące po stronie pracodawcy obowiązek zapłaty ustawowych odsetek za opóźnienie na podstawie art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 300 Kodeksu pracy. W MRPiPS nie dokonano zapłaty ustawowych odsetek z tego tytułu dla żadnej z osób, jednak ewentualne wnioski w tym zakresie, zgodnie z art. 291 § 1 Kodeksu pracy, mogą zostać złożone do czasu przedawnienia roszczeń, tj. do 31 grudnia 2027 r.

(akta kontroli: tom XI, str. 94-97, 141-147, 162-164, 233-237, 303-307, 448-449, 459)

3.1.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej wydatki BŚE w części 44 zostały zaplanowane w kwocie 330 771,0 tys. zł. W wyniku sześciu zmian¹⁰² dokonanych przez MF, na wniosek Ministra plan wydatków uległ zwiększeniu per saldo o kwotę 93 086,8 tys. zł. Zwiększenia pochodziły ze środków rezerwy celowej – trzy decyzje uruchamiające rezerwę¹⁰³ w łącznej wysokości 275 937,1 tys. zł, z przeznaczeniem na realizację Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027¹⁰⁴. Zmniejszenie planu wynikało z przeniesienia środków do części 31 z przeznaczeniem na realizację projektów finansowanych ze środków UE w łącznej wysokości 182 850,3 tys. zł. Plan po zmianach wyniósł 423 857,8 tys. zł i był o 40,0% wyższy niż w 2024 r. Wydatki BŚE zostały zrealizowane w kwocie 412 844,9 tys. zł, tj. 124,8% ustawy budżetowej i 97,4% planu po zmianach. Wydatki BŚE w 2025 r. były o 38,9% wyższe niż w 2024 r.

Z BŚE w części 44 finansowano FEPŻ 2021-2027, w ramach którego zrealizowano wydatki w kwocie 354 645,4 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach oraz FERS, w ramach którego zrealizowano wydatki w kwocie 58 199,5 tys. zł, tj. 84,2% planu po zmianach.

(akta kontroli: tom XI, str. 1-22, 66-75; tom XII, str. 546)

Badaniem objęto realizację programu FEPŻ 2021-2027, na który w 2025 r. wydatkowano 354 645,4 tys. zł w ramach części 44 (85,9% ogółu wydatków BŚE) w zakresie terminowości przekazywania środków oraz osiągniętych efektów.

FEPŻ 2021-2027

Program finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus polegający na wsparciu w formie dostarczania produktów spożywczych (paczki żywnościowe, posiłki) dla osób najuboższych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. MRPiPS pełni w nim rolę Instytucji Zarządzającej. Wydatki FEPŻ 2021-2027 w roku 2025 wykonane zostały w kwocie 354 645,4 tys. zł i były wyższe od wykonania w 2024 r. o 29,8%. Wydatki na Operację I – Zakup żywności w Podprogramie 2024¹⁰⁵ (realizacja podprogramu trwała od lutego 2025 r. do listopada

¹⁰² Łącznie było 14 zmian, w tym osiem zmian wewnętrznych.

¹⁰³ Rezerwa pozycja 98 - Finansowanie programów z budżetu środków europejskich.

¹⁰⁴ Dalej: FEPŻ 2021-2027.

¹⁰⁵ Określenie Podprogramu odnosi się do 2024 r., w którym rozpoczęto realizację projektu (m.in. przygotowania do wszczęcia przetargu na zakup żywności przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa). Faktyczna realizacja Podprogramu przypadła w całości na 2025 r.

2025 r.) wyniosły 308 792,8 tys. zł, na Operację II – Dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi wyniosły 45 637,8 tys. zł, a na Operację IIa – Wsparcie organizacji partnerskich w pozyskiwaniu dodatkowej żywności pochodzącej z darowizn – 214,8 tys. zł. Środki z rezerwy celowej uruchomionej na ten program w wysokości 275 937,1 tys. zł zostały wydatkowane w 100,0%. Realizatorem programu był Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jako Instytucja Pośrednicząca. Dystrybucję żywności w ramach Podprogramu 2024 prowadziły cztery wyłonione w konkursie organizacje partnerskie ogólnopolskie, które współpracowały z prowadzącymi magazyny organizacjami partnerskimi regionalnymi oraz organizacjami partnerskimi lokalnymi, odpowiedzialnymi za bezpośrednie udostępnianie pomocy żywnościowej odbiorcom końcowym. W Podprogramie 2024 uczestniczyło 2338 gmin (94,0%), natomiast pomoc nie była dostępna w 158 gminach (6,0%). Łączną pomocą żywnościową objęto 1 004 930 osób, w tym 29 001 migrantów.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie działań Ministerstwa jako Instytucji Zarządzającej. Na pomoc techniczną MRPiPS wydatkowało 6205,5 tys. zł z przeznaczeniem na m.in. wynagrodzenia wraz z pochodnymi pracowników zaangażowanych w realizację programu, utrzymanie systemu informatycznego, zatrudnienie eksperta zewnętrznego, szkolenia. Ze środków krajowych na realizację FEPŻ 2021-2027 wydatkowano 47 899,2 tys. zł, co stanowiło 98,8% planu po zmianach, w tym 30 615,9 tys. zł z rezerwy celowej.

(akta kontroli: tom XI, str. 1-65; tom XII, str. 547-611)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2025 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Kontrola 21,4% wydatków (703 535,9 tys. zł) dysponenta części budżetu państwa oraz 16,1% wydatków (18 499,3 tys. zł) dysponenta III stopnia, w tym wydatków na szkolenia i kary, a także wydatków na ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, jak również 85,9% wydatków (354 645,4 tys. zł) dysponenta części budżetu środków europejskich wykazała, że wydatki te zostały poniesione w sposób prawidłowy, w granicach kwot określonych w planie finansowym z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach ustawy o finansach publicznych i na zadania służące celom jednostki.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące nieterminowej wypłaty ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy dwóm pracownikom w łącznej kwocie 4,1 tys. zł.

3.2 Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2025 r. przez dysponenta części 44 – Zabezpieczenie społeczne i sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia – MRPiPS:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),

- w wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia sprawozdań objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań wykazała, że sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 44 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań wykazała, że stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: tom XIII, str. 19-27, 37-57, 66-117, 126-131, 137-139, 162-172, 182-304, 326-370, 389-452, 512-528)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

V. Wyniki kontroli części 63 – Rodzina

1. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2025 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 63 – Rodzina oraz ocena wykonania planu finansowego dysponenta III stopnia funkcjonującego w ramach tej części budżetu państwa (Dyrektor Generalny Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej).

Ocenie podlegały:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy o finansach publicznych, w tym:
 - c) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - d) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 63 – Rodzina.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

2. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w części 63 – Rodzina.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli 17,4% wydatków (14 028,8 tys. zł) dysponenta części budżetu państwa oraz 24,6% wydatków (10 897,7 tys. zł) dysponenta III stopnia, w tym wydatków na szkolenia i ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, jak również 78,3% wydatków (2260,3 tys. zł) dysponenta części budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione w sposób prawidłowy, w granicach kwot określonych w planie finansowym z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach ustawy o finansach publicznych i na zadania służące celom jednostki.

Minister prawidłowo wykonał wydatki budżetu państwa ujęte w planie finansowym części na rok 2025. W przypadku występowania opóźnień w realizacji zadań lub nadmiaru posiadanych środków prawidłowo dokonywano blokad. Nie stwierdzono także przekroczenia limitu wydatków na wynagrodzenia określonego w planie finansowym.

Prawidłowo sprawowany był nadzór i kontrola przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 ustawy o finansach publicznych, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek.

NIK pozytywnie oceniła rezultaty wydatkowania środków publicznych, wykorzystanie rezerw celowych, prawidłowość dokonanych blokad, przestrzeganie ustalonych dla części 63 limitów wydatków, w tym limitów na wynagrodzenia oraz realizację szkoleń. Pozytywnie zaopiniowano sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieterminowej wypłacie ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy trzem pracownikom w łącznej kwocie 14,4 tys. zł, co jednak nie miało istotnego wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w 2025 r.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

3.1. Wydatki

3.1.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

1. W ustawie budżetowej wydatki w części 63 zostały zaplanowane w wysokości 109 215,0 tys. zł (w tym – dysponent III stopnia w wysokości 40 845,0 tys. zł). W planie dokonano 16 zmian, w tym 12 zmian związanych było ze środkami pozyskanymi z rezerw celowych. Ostateczna kwota wydatków w planie po zmianach wyniosła 109 096,1 tys. zł. Analiza realizacji wydatków budżetu państwa wykazała, że wydatki zostały zrealizowane w kwocie 80 560,4 tys. zł, co stanowiło

73,8% planu według ustawy budżetowej i planu po zmianach. W porównaniu do 2024 r. wydatki były wyższe o 98,7%.

W części 63 wydatki łącznie z wydatkami dysponenta III stopnia) obejmowały (w nawiasach podano odpowiedni udział w planie po zmianach i udział w wydatkach ogółem z części 63):

- dotacje – 44 335,4 tys. zł (64,8%, 55,0%) i były one wyższe od wydatków zrealizowanych w 2024 r. o 1274,6%;
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 34 773,3 tys. zł (73,1%, 43,2%) i były one niższe od wydatków zrealizowanych w 2024 r. o 5,0%;
- wydatki majątkowe – 784,8 tys. zł (47,7%, 1,0%) i były one wyższe od wydatków zrealizowanych w 2024 r. o 47,3%;
- współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej – 611,7 tys. zł (41,9%, 0,8%) i były one wyższe od wydatków zrealizowanych w 2024 r. o 237,2%;
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 55,2 tys. zł (82,3%, 0,05%) i były one wyższe od wydatków zrealizowanych w 2024 r. o 131,9%.

Według stanu na koniec 2025 r. zobowiązania ogółem wyniosły 1409,6 tys. zł i były wyższe o 11,8% w porównaniu do stanu na koniec 2024 r. Analiza struktury zobowiązań wykazała, że dotyczyły one przede wszystkim wydatków związanych z wypłatą dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi dla pracowników Ministerstwa za 2025 r. oraz wpłat na Pracownicze Plany Kapitałowe, łącznie w kwocie 1190,4 tys. zł. Na koniec okresu sprawozdawczego nie wystąpiły zobowiązania wymagalne ani odsetki z tytułu nieterminowych płatności.

(akta kontroli: tom XIV, str. 8-107)

2. Badaniem objęto łącznie 46 dowodów księgowych o wartości 8332,7 tys. zł, co stanowiło 46,7% wydatków z wyłączeniem wydatków płacowych oraz pozapłacowych związanych z lokalnymi podatkami i opłatami, a także 10,3% ogółu wydatków wykonanych, wykazanych w sprawozdaniu Rb-28 za 2025 r. przez dysponenta III stopnia części 63. Próba obejmowała także wydatki majątkowe w wysokości 269,8 tys. zł (34,4%). Doboru próby dokonano metodą monetarną (MUS) z wygenerowanych z systemu księgowego MRPiS zapisów i dowodów księgowych.

Szczegółowa analiza wybranej próby wydatków bieżących i inwestycyjnych poniesionych przez dysponenta III stopnia wykazała, że objęte badaniem dowody księgowe oraz odpowiadające im zapisy w księgach rachunkowych zawierały wszystkie elementy wymagane przepisami ustawy o rachunkowości. Dokumenty te zostały prawidłowo sprawdzone pod względem formalnym, ujęte zgodnie z zasadami rachunkowości oraz poddane rzetelnej kontroli bieżącej i prawidłowej dekretacji. Zobowiązania wynikające z analizowanych dokumentów regulowano zgodnie z postanowieniami zawartych umów oraz w obowiązujących terminach.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, plik 336-443; tom XIV, str. 108-114)

3. W 2025 r. w ramach 45 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z przepisami Pzp, zawarto 44 umowy na kwotę ogółem 167 230,0 tys. zł (dla części 31, 44 lub 63). Z części 63 finansowano w 2025 r. 21 umów na kwotę 3341,6 tys. zł brutto.

W 2025 r. udzielono 346 zamówień publicznych poniżej 130,0 tys. zł netto z wyłączeniem przepisów Pzp, na łączną kwotę 13 480,4 tys. zł (w tym 159 finansowanych/współfinansowanych z części 63). Udzielono również czterech zamówień publicznych z wyłączeniem przepisów Pzp na podstawie art. 11 ust. 5 i 6 Pzp. W 2025 r. wydatkowano z części 63 w ramach dwóch z nich 19,5 tys. zł.

Badaniem objęto jedno zamówienie publiczne¹⁰⁶, udzielone z wyłączeniem Pzp ze względu na wartość zamówienia, a do przeprowadzenia, którego zastosowano regulacje wewnętrzne.

¹⁰⁶ Numer umowy DD/13.4.1.2/U/1/2025 z 17 kwietnia 2025 r.

Przedmiotem zamówienia była realizacja badania jakościowego na temat postaw mężczyzn wobec rodzicielstwa wraz z aneksem dotyczącym opracowania zbiorczego raportu badawczego obejmującego wyniki z badań zrealizowanych wśród kobiet na temat postaw wobec macierzyństwa oraz mężczyzn na temat postaw wobec rodzicielstwa, a także przygotowanie projektu graficznego i składu zbiorczego raportu badawczego oraz jego korekta o wartości umowy 87,4 tys. zł brutto.

W wyniku kontroli prawidłowości udzielania i realizacji zamówienia publicznego stwierdzono, że we w badanym zamówieniu, na etapie przygotowania wniosku, zamawiający prawidłowo oszacował wartość zamówienia, wywiązał się z obowiązku zachowania uczciwej konkurencji, a poniesione z tytułu realizacji zamówienia wydatki były celowe i służyły realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, plik 473-497; tom XIV, str. 115-144)

4. Wydatki na wynagrodzenia w części 63 wyniosły 15 566,8 tys. zł¹⁰⁷ i były wyższe w porównaniu z 2024 r. o 1898,9 tys. zł, tj. o 13,9%. Kontrola ustalonego dla części 63 limitu wydatków na wynagrodzenia wykazała, że limit nie został przekroczony. Przeciętne zatrudnienie w 2025 r., w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wyniosło 93,3 etatu i było wyższe w porównaniu z 2024 r. o 1,6 etatu. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 12,4 tys. zł i w porównaniu z 2024 r. było wyższe o 1,7 tys. zł.

(akta kontroli: tom XIV, str. 183-198)

5. W 2025 r. plan wydatków w części 63 został zwiększony o środki z rezerw celowych na podstawie 12 decyzji Ministra Finansów, w łącznej wysokości 2492,9 tys. zł. Z przyznanej kwoty wydatkowano 2048,4 tys. zł, tj. 82,2%.

Środki z rezerw celowych zostały uruchomione z przeznaczeniem m.in. na:

- poz. 58 – realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka („Aktywny rodzic”). Z przyznanej kwoty 2357,4 tys. zł wydatkowano 1919,4 tys. zł, tj. 82,4%. Niewykorzystane środki w wysokości 438,0 tys. zł zostały objęte blokadą;
- poz. 62 – sfinansowanie zadań związanych ze sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w I półroczu 2025 r. Z przyznanej kwoty 110,9 tys. zł wydatkowano 105,9 tys. zł, tj. 95,5%. Niewykorzystane środki w wysokości 5,0 tys. zł zostały objęte blokadą;
- poz. 20 – sfinansowanie w 2025 r. dodatków służby cywilnej (wraz z pochodnymi) dla trzech urzędników służby cywilnej przewidzianych do mianowania z dniem 1 grudnia 2025 r. Z przyznanej kwoty 4,6 tys. zł wydatkowano 3,1 tys. zł, tj. 67,4%.

Kontrolą objęto wykorzystanie trzech rezerw celowych o łącznej wysokości 2386,5 tys. zł, co stanowiło 95,7% ogólnej kwoty przyznanych rezerw celowych w 2025 r. W ramach kontroli prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych oraz kontroli wykorzystania środków otrzymanych z tych rezerw nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, plik 444-463; tom XIV, str. 306-346)

6. Minister po otrzymaniu informacji od departamentów merytorycznych, działając na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, podjął 12 decyzji o blokadzie wydatków, dotyczących nadmiaru posiadanych środków zaplanowanych w części 63 na łączną kwotę 24 764,3 tys. zł, co stanowiło 22,7% planowanych wydatków w 2025 r. Siedem decyzji o blokadach na łączną kwotę 7988,7 tys. zł podjęto w grudniu, pozostałe decyzje odpowiednio: jedną w sierpniu i po dwie w październiku i listopadzie 2025 r. Niewykorzystanie środków wynikało m.in.:

¹⁰⁷ Zgodnie z Rb-70.

- z oszczędności w kwocie 678,4 tys. zł w ramach Programu FERS, w związku z przesunięciem terminu rozpoczęcia projektu *Wypracowanie modelu współpracy między samorządami gminy i powiatu oraz sądami w zakresie realizacji zadań wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej*;
- z oszczędności w kwocie 4850,8 tys. zł w ramach konkursu *Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026*;
- z niewykorzystania w 2025 r. środków w kwocie 6000,0 tys. zł na planowaną realizację kampanii społecznej i uruchomienia strony internetowej promującej rodzicielstwo (ze względu na trwające prace koncepcyjne nie było możliwe ogłoszenie konkursu na wyłonienie organizacji pozarządowej w tym zakresie).

Badaniem objęto jedną decyzję¹⁰⁸ w sprawie blokowania planowanych na rok 2025 wydatków w łącznej kwocie 10 002,5 tys. zł, tj. 40,4% zablokowanych środków. Na podstawie informacji pozyskanych z systemu informatycznego TREZOR, ustalono, że wskazane blokady dokonywane były niezwłocznie po oszacowaniu nadmiaru środków budżetowych. W ramach kontroli prawidłowości dokonanych blokad nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom XIV, str. 347-359)

7. W części 63 w 2025 r. udzielono dotacji celowych na łączną kwotę 47 149,2 zł tys. zł, w czego beneficjenci wykorzystali 44 335,4 tys. zł (pozostała kwota została zwrócona).

Dotacji udzielono w ramach konkursu ofert pn. *Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026* na łączną kwotę 45 149,2 tys. zł oraz w ramach zadania publicznego *Pozyskiwanie partnerów Karty Dużej Rodziny* na kwotę 2000,0 tys. zł.

Do szczegółowego badania wybrano trzy dotacje dla beneficjentów udzielone w ramach konkursu ofert pn. *Akademia Wsparcia*. Wartość¹⁰⁹ dotacji objętych szczegółowym badaniem wyniosła łącznie 14 028,8 tys. zł (31,1% wszystkich udzielonych przez resort). Analiza wybranej próby przyznania, wykorzystania i rozliczenia dotacji nie wykazała nieprawidłowości.

Wniosek pokontrolny z kontroli P/25/001¹¹⁰ dotyczący zamieszczania w ogłoszeniu otwartego konkursu ofert wszystkich wymaganych elementów, w tym terminu dokonania wyboru ofert, został zrealizowany.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, plik 278-335; tom XIV, str. 360-406)

8. W 2025 r. ramach części 63 sfinansowano 36 szkoleń o łącznej wartości 107,2 tys. zł, w których uczestniczyło 156 osób. Najwięcej szkoleń przeprowadzono z zakresu prawa – 10, a następnie informatyka i umiejętności osobiste, po dziewięć szkoleń w każdej z tych kategorii. Spośród 36 szkoleń 28 zrealizowano w formie stacjonarnej, osiem w formule online.

Szczegółowej analizie poddano pięć szkoleń o łącznej wartości 27,9 tys. zł, co stanowiło 26,0% ogółu wydatków poniesionych na szkolenia. W wyniku analizy stwierdzono, że szkolenia te zostały zorganizowane zgodnie z zasadami określonymi w obowiązującej w Ministerstwie Polityce szkoleniowej pracowników MRPiPS. W przypadkach wymagających zawarcia umów (studia podyplomowe oraz kursy językowe) sporządzono pisemne umowy określające wzajemne prawa i obowiązki stron, w tym zobowiązanie pracowników do pozostawania w zatrudnieniu w MRPiPS

¹⁰⁸ 63.4143.12.2.2025.BD z 29 października 2025 r. dotyczącą klasyfikacji budżetowej „750/75001/6050750/75076/4410 752/75212/4000,4550 855/85519/4000”.

¹⁰⁹ Beneficjenci - Fundacja Keep Smiling na kwotę 4 977,4 tys. zł, - Fundacja Zwalczyć Nudę na kwotę 4 520,3 tys. zł, - Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego na kwotę 4 531,0 tys. zł.

¹¹⁰ P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w częściach: 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne, 63 – Rodzina oraz wykonanie planu finansowego Funduszu Pracy.

przez okres jednego roku po ukończeniu studiów podyplomowych oraz sześciu miesięcy po ukończeniu kursu językowego.

Ustalono, że udział wszystkich pracowników w analizowanych szkoleniach pozostawał w bezpośrednim związku z realizowanymi przez nich zadaniami służbowymi.

(akta kontroli: tom XIV, str. 230-305)

9. Wydatki na kary i odszkodowania z części 63 wyniosły 33,1 tys. zł¹¹¹. Szczegółowa analiza wydatków poniesionych na wypłaty kar i odszkodowań wykazała, że zostały one poniesione z tytułu odszkodowania dla byłego pracownika za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 czerwca 2024 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(akta kontroli: tom XIV, str. 408-410)

10. W 2025 r. wydatki majątkowe dysponenta III stopnia były realizowane na podstawie planu rzeczowo-finansowego, który w trakcie roku ulegał zmianom. Pierwotnie plan obejmował 12 zadań o łącznej wartości 692,0 tys. zł. W związku z koniecznością dostosowania planu do bieżących potrzeb oraz pozyskaniem dodatkowych środków finansowych dokonano jego modyfikacji poprzez rezygnację z części zadań oraz wprowadzenie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Z planu wycofano dwa zadania o łącznej wartości 62,0 tys. zł, co uzasadniono koniecznością zabezpieczenia środków na realizację nowych, priorytetowych inwestycji. Jednocześnie do planu wprowadzono 13 nowych zadań o wartości 1031,7 tys. zł, obejmujących głównie inwestycje budowlane i modernizacyjne, w tym działania poprawiające bezpieczeństwo infrastruktury, funkcjonalność obiektów oraz dostosowanie ich do obowiązujących wymogów technicznych i prawnych.

W wyniku dokonanych zmian plan wydatków majątkowych zwiększono do 1645,9 tys. zł, a liczbę zadań do 23. Spośród zaplanowanych zadań 12 zrealizowano w pełnym zakresie, osiem zrealizowano częściowo. Nie zrealizowano trzech zadań m.in. z powodu konieczności powiązania inwestycji z innymi przedsięwzięciami planowanymi na kolejne lata, braku wystarczających środków finansowych w danym roku budżetowym oraz uzyskania ofert przewyższających zaplanowane limity finansowe.

W ramach poniesionych wydatków osiągnięto zakładane efekty rzeczowe, w szczególności wykonano prace modernizacyjne oraz dokumentację projektowo-kosztorysową, które przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa i warunków użytkowania obiektów lub stworzyły podstawę do dalszej realizacji zadań inwestycyjnych.

(akta kontroli: tom XIV, str. 90-107)

11. Łączne wydatki poniesione przez Ministerstwo w ramach części 63 na wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w 2025 r. wyniosły 63,2 tys. zł dla siedmiu osób. Badaniem objęto 100,0% wydatków poniesionych na ten cel. We wszystkich przypadkach wystąpiła podstawa prawna do wypłaty ekwiwalentu, w związku z rozwiązaniem stosunku pracy¹¹². Kwota wypłaconego ekwiwalentu obejmowała zaległy urlop wypoczynkowy, który nie uległ przedawnieniu oraz urlop bieżący w wymiarze proporcjonalnym za rok, w którym

¹¹¹ Odszkodowanie dla byłego pracownika za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę - kwota 29,3 tys. zł, odsetki ustawowe za opóźnienie - kwota 3,6 tys. zł, zwrot kosztów zastępstwa procesowego - kwota 0,2 tys. zł - środki w łącznej kwocie 33,1 tys. zł przekazano na rachunek bankowy w dniu 17 lipca 2025 r.

¹¹² Na mocy porozumienia stron, przez oświadczenie jednej ze stron z zachowaniem okresu wypowiedzenia, przez oświadczenie jednej ze stron bez zachowania okresu wypowiedzenia, z upływem czasu, na który była zawarta.

rozwiązano stosunek pracy. Wydatki na ekwiwalenty każdorazowo zakwalifikowano do właściwego paragrafu klasyfikacji budżetowej.

W trzech przypadkach nie dochowano terminu wypłaty ekwiwalentu o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom XIV, str. 201-209)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W trzech¹¹³ przypadkach z siedmiu wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w łącznej kwocie 14,4 tys. zł dokonano z opóźnieniem ośmiu dni.

Stosownie do art. 171 § 1 Kodeksu pracy, w razie niewykorzystania przysługującego urlopu wypoczynkowego w całości lub w części z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny. Roszczenie o wypłatę ekwiwalentu staje się wymagalne z dniem rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy, co potwierdza utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 29 marca 2001 r., sygn. akt I PKN 336/00: „z dniem rozwiązania stosunku pracy prawo pracownika do urlopu wypoczynkowego w naturze przekształca się w prawo do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop”).

Jak wyjaśniła Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego informacje dotyczące niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego zostały przekazane do Departamentu Budżetu po dniu rozwiązania stosunku pracy ze względu na znaczne obciążenie pracą oraz spiętrzenie zadań wynikające z zakończenia roku 2024 (m.in. przygotowanie sprawozdania Rb-70, przygotowanie deklaracji rocznej do PFRON) oraz krótki czas na realizację tych zadań w okresie 1-8 stycznia 2025 r. (4 dni robocze).

Skutkiem stwierdzonej nieprawidłowości jest ryzyko konieczności zapłaty ustawowych odsetek za opóźnienie w przypadku wystąpienia pracownika z takim wnioskiem.

(akta kontroli: tom XIV, str. 201-209)

3.1.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej wydatki BŚE zaplanowano w wysokości 19 223,0 tys. zł. na realizację projektów w ramach programu FERS. W ciągu roku plan wydatków został zmniejszony do kwoty 3682,6 tys. zł, a jego wykonanie wyniosło 2887,5 tys. zł (78,4% planu po zmianach). Zmniejszenie planu wynikało przede wszystkim z przeniesienia środków do części 31 – Praca, wynikającego z konieczności zabezpieczenia środków na realizację projektów w ramach Funduszy Europejskich dla Regionów 2021–2027 i programu FERS.

Środki zostały przeznaczone na realizację projektów:

- *Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch +* w wysokości 655,2 tys. zł, co stanowi 94,5% planu (693,0 tys. zł). Niepełne wykonanie było wynikiem czasowych zwolnień lekarskich pracowników zatrudnionych do realizacji projektu oraz rezygnacji z deklaracji przystąpienia do PPK.
- *Wypracowanie rozwiązań służących przeciwdziałaniu migracji osób młodych z terenów dotkniętych depopulacją* w wysokości 2232,3 tys. zł, co stanowiło 74,7% planu po zmianach (2989,6 tys. zł). Niepełne wykorzystanie środków wynikało z przeniesienia części zadań do realizacji na rok 2026 r. Ponadto w 2025 r. zmieniony został partner projektu

¹¹³ Nr akt pracowniczych 3510, 3616, 3524.

z Uniwersytetu Opolskiego na Uniwersytet Warszawski, co wymagało przygotowania nowych założeń i harmonogramu projektu.

(akta kontroli: tom XIV, 63-89)

Kontrolą objęto próbę pięciu wydatków z budżetu środków europejskich o łącznej wartości 2260,3 tys. zł, co stanowiło 78,3% wydatków zrealizowanych w tym zakresie w części 63. Próba została dobrana w sposób celowy. W wyniku badania stwierdzono, że wydatki te zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych oraz w przepisach wykonawczych do tej ustawy.

(akta kontroli: tom II, str. 476-530, plik 336-443; tom XIV, str. 108-114)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2025 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

W wyniku kontroli 17,4% wydatków dysponenta części budżetu państwa oraz 24,6% wydatków dysponenta III stopnia oraz 78,3% dysponenta części budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wypłacie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy z opóźnieniem. Nieprawidłowości te nie miały wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w 2025 r.

3.2 Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2025 r. przez dysponenta części 63 – Rodzina i sprawozdań jednostkowych MRPiPS:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań wykazała, że sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 63 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań wykazała, że stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione

sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: tom XIV, str. 411-459)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

VI. Nadzór i kontrola

W Planie kontroli zewnętrznych Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na 2025 rok ujęto 19 kontroli. Zrealizowano 11 kontroli. Dwie kontrole były kontynuowane w 2026 r. Nie zrealizowano trzech kontroli w ramach Programu *Po Pierwsze Rodzina!* edycja 2022 i 2023, które zostały przeniesione do planu kontroli zewnętrznych na rok 2026. W przypadku jednej kontroli z ww. programu odstąpiono od jej realizacji ze względu na wydanie decyzji administracyjnej dotyczącej zwrotu środków dotacji przez departament merytoryczny, odpowiedzialny za realizację programu. Dodatkowo odstąpiono od kontroli w Głównej Bibliotece Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w zakresie wskazanym w planie kontroli zewnętrznych. Wykonano natomiast kontrolę pozaplanową w ww. jednostce, w zakresie uzgodnionym z członkami kierownictwa Ministerstwa.

W Planie audytu wewnętrznego na 2025 r. z 9 stycznia 2025 r. oszacowano poziomy ryzyka przypisane dla poszczególnych obszarów działalności MRPiPS i wskazano trzy obszary ryzyka, które powinny zostać objęte audytem wewnętrznym w latach następnych. Przeprowadzono dwa zaplanowane zadania zapewniające i wszystkie cztery czynności doradcze wynikające z Planu audytu wewnętrznego na 2025 r. Zakończono jedno zadanie kontynuowane z 2024, a dwa kolejne były kontynuowane w 2026 r.

(akta kontroli: tom II, str. 426-475)

VII. Uwagi i wnioski

Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków ze względu na zmianę stanu prawnego oraz jednostkowy charakter nieprawidłowości.

VIII. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹¹⁴ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

¹¹⁴ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres do doręczeń elektronicznych NIK, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 3). W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie, w miarę możliwości, skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy jednostki kontrolnej NIK przeprowadzającej postępowanie kontrolne.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2026 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Katarzyna Budnikowska

/podpisano elektronicznie/